

สนับสนุนได้มากยิ่งขึ้น มีการจัดซื้ออุปกรณ์ได้เกือบครบ และคิดว่าประมาณสองปีก็คงเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การเข้าร่วมในขณะนี้ยังเป็นเวทีสังเคราะห์เพื่อดูการนำผลที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ หรือยังติดขัดตรงไหน ก็จะได้หาทางหยอดน้ำมันให้สามารถเคลื่อนได้ตลอด

จำนงค์ บัวเนียว

อยากเล่าประสบการณ์ที่ได้คุยในเวทีแม่เจ้าอยู่หัวเวทีที่ 2 เห็นได้ว่านอกจากได้งานวิจัยแล้วสามารถส่งผลกระทบได้ได้มากทั้งทางด้านศาสนาที่จำนวนพระมีมากขึ้นสามารถรับกลืนได้ และมีแนวโน้มพัฒนาให้เป็นสถาบันปฏิบัติธรรม ในส่วนของโรงเรียนสามารถนำเรื่องราวของแม่เจ้าอยู่หัวเข้าสู่หลักสูตรท้องถิ่นและสามารถนำเสนอได้หลายรูปแบบเช่น แบบอย่างของชาวพุทธที่ดี วิธีการสอนได้นำไปเผยแพร่สู่โรงเรียนต่าง ๆ กระจายไปไกลถึง จ.ปทุมธานี เป็นการสนับสนุนให้เด็กทำโครงการซึ่งเป็นงานวิจัยแบบง่าย แม้กระทั่ง อบต. ก็สามารถนำรูปแบบการประชุมแบบมีส่วนร่วมของที่มีวิจัยนำไปใช้ได้

อยากให้เห็นภาพว่า การทำงานเฉพาะในกลุ่มโดยไม่ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำในทางที่เต็มความสามารถขับเคลื่อนชุมชน เป็นงานที่ตาย ไม่ต่างกับงานวิจัยที่นักวิชาการทั่วไปทำกัน การทำงานวิจัยที่สามารถเชื่อมโยงให้เกิดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่ ภูมิปัญญาได้รับการฟื้นฟู เกิดผลกระทบและเสริมงานชุมชน การทำวิจัยสามารถมีผู้นำนักพอที่จะเข้าไปผลักดันงานชุมชนสู่การพัฒนาได้

เวลานี้ภูมิปัญญาเข้าร่วมมากจึงขอโยนคำถามถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับงานวิจัยอย่างไร มีอะไรดีขึ้นบ้าง (จำนงค์ บัวเนียว ตั้งคำถาม/วิทยา อาภรณ์ ชักถามเป็นระยะ)

โนราคลาย

เมื่อมีการสอนโนราขึ้นในโรงเรียน ผมร่วมกับโนราเคลื่อนช่วยกันสอนที่โรงเรียนวัดโคกท้อ กับโรงเรียนสวนแสงผลที่ได้ก็พอสมควร มีบางที่เด็กชอบรำโนรา อยากเรียนแต่ไม่มีคนสอน เมื่องานวิจัยเกิดขึ้นก็ทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจที่ได้ช่วยสืบสานภูมิปัญญาโนราให้คงอยู่ต่อไป

ชาวบ้านทั่วไปก็มีความสนใจ อีกทั้งภูมิปัญญาเองก็สนใจที่จะถ่ายทอดแต่งบประมาณของทางโรงเรียนไม่พอ

ตอนนี้ผมสอนทั้งในโรงเรียนและที่บ้านในวันศุกร์-เสาร์ เมื่อก่อนผมสอนที่วัดโคกทรายมีเด็กสนใจประมาณ 100 คน สิ่งที่ทำให้เด็กสนใจอย่างหนึ่งคือ ถ้ามีพื้นฐานการรำโนรามาก่อนเมื่อเข้าเรียนในโรงเรียนนาฏศิลป์ทั้งในพัทลุงและสตูล เด็กจะเรียนได้เร็วและง่าย ผมสอนอยู่ที่บ้านประมาณ 5 ปีก่อนที่ศาลาจะมาประสานงานให้ไปสอนที่วัดโคกเคียน ช่วงนั้นเด็กมาจากหลายที่ ร้อยกว่าคน เด็กที่ไม่ได้ไปเรียนต่อในโรงเรียนนาฏศิลป์ผมก็จะนำไปรำด้วย

เมื่อเข้าไปเรียนระบบไม่มีผลกระทบทำให้เราเกิดความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นการ
ดีมากกว่าเพราะสามารถสอนต่อได้ง่าย

จำนงค์ บัวเนียว

จากที่ฟังตัวคิดให้เกลอออกไป บ้านโคกทรายอาจจะเป็นแหล่งผลิตครูในเราก็เป็นได้ เพราะ
ในเรา ที่นี้เราผลิตตั้งแต่อายุยังน้อย อาจจะมีการคิดแผนร่วมกันกับ อบต. เพราะต่อไปโรงเรียนก็
ต้องทำร่วมกัน เพราะเรามีพื้นฐานสิ่งคนด้านนี้มากทั้งภูมิปัญญาที่เป็นครูในเราหลายคณะ เด็กที่
สนใจ ผู้ใหญ่ที่ให้การสนับสนุน

๕๙ การสอนในระบบของโรงเรียนนาฏศิลป์เป็นรูปแบบไหนบ้าง (วิทยา อาภรณ์)
ในเราเคลีออน

มีการสอนรำในเรา รำไทย นอกจากนั้นก็มีการสอนที่แตกย่อยออกไปหลายประเภทเช่น
เด็กผู้ชายเรียนแม่ปี่ ตีทับ และเล่นเครื่องดนตรีสำหรับรำในเราทุกชนิด การเรียนการสอนจะประสม
ความถี่เจวมกน้อยขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก และการให้การสนับสนุนของผู้ปกครอง

โนราเทพพร

ในเราสมัยนี้สอนกันแบบง่าย ๆ ตามเตือนตัวรำได้แล้ว ความยากของการรำในเรามันยัง
ยากเท่าเดิม ประกอบการรัฐคอยให้การสนับสนุนเพื่อให้ประเพณีวัฒนธรรมเดิมคงอยู่จึงเป็นเรื่องดี
ในเราจะเป็นในเราเก่าแกบอกกว่า ท่ารำในเรามี 32 ท่า แก่รำและบอกชื่อได้ทุกท่า แต่ความ
ต่างของท่ารำขึ้นอยู่กับารติดแปลงของแต่ละคณะ แต่สิ่งที่ขาดหายในปัจจุบันคือ ท่ารำในเรา
เก่าแก่ ซึ่งมีอยู่ 12 ท่า ต้องใช้เวลาฝึกอย่างน้อย 3 ปี ถึงจะสามารถนำมาปรับ และติดแปลงได้อีก
หลายท่า เมื่อก่อนผมยังสอนอยู่ แต่ตอนนี้ผมสอนไม่ได้แล้วทุกวันนี้เขาสอนเด็กให้รำได้มาก แต่รำ
ได้น้อยท่า อยากให้เด็กรุ่นใหม่รำท่าโบราณได้ครบทุกท่า ตอนนี้ผมก็ภูมิใจ ถ้าต้องการเรียนรู้ท่ารำ
แบบเก่าอยากให้ถามจากในเราสายทิพย์ได้ ผมสอนเขาไว้ ที่นั่งอยู่ตอนนี้ลูกศิษย์ผมทั้งนั้น ในเราผ่น
พี่ของผมรำได้ดีกว่าผมอีก ที่ทางโรงเรียนสอนให้เด็กรำผมก็ดีใจแต่อยากให้สอนของเก่าให้ได้ครบ
ด้วย

จำนงค์ บัวเนียว

น่าจะมึในเรารุ่นใหม่ซึ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สักกลุ่มหนึ่งที่สืบทอดโนราแบบโบราณได้ครบโดย
ให้ในเราสายทิพย์มาสอนให้ อยากถาม อ.ดำรงธรณ ว่าทางโรงเรียนมีความคิดอย่างไรกับการ
จัดทำหลักสูตรเรื่องโนราโคกทราย

อ.ดำรงธรณ

ตอนนั้นทางโรงเรียนมีความคิดที่จะทำหลักสูตรท้องถิ่นอยู่แต่ยังไม่รู้ว่าจะทำเรื่องอะไร

ประกอบกับทางคุณสาธิตมีเข้ามาติดต่อเพื่อจัดทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับโนรา ตอนแรกเราคิดทำในระดับกลุ่มโรงเรียน 5 โรงเรียน มีตัวแทนครูแต่ละโรงเรียนเข้าร่วมเป็นทีมวิจัย มีการประชุม และเก็บข้อมูลกันหลายครั้ง เอาข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ จัดเรียงความรู้ว่าเราอยากให้นักเรียนได้รู้เรื่องโนราด้านไหนบ้าง ภายหลังเหลือโรงเรียนเข้าร่วมทีมวิจัย 3 โรงเรียนคือ โรงเรียนพรหม โรงเรียนควนเพ็ง โรงเรียนควนแหวง หลักสูตรท้องถิ่นที่กำลังสอนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นหลักสูตรทดลองใช้ในปีการศึกษานี้ และมีการตั้งชุมชนโนราขึ้นโดยให้เด็กสมัครตามความสมัครใจ ปรากฏว่าเด็กสมัครเข้าชุมชนโนรา 30 กว่าคน จากจำนวนเด็ก 50 กว่าคน ซึ่งมากเกินไป เป็นความชอบส่วนตัวของเด็กเพราะ ก่อนที่จะตั้งชุมชน เด็กเข้ามาขอว่า ทำไม่ไม่มีชุมชนนาฏศิลป์บ้าง ซึ่งเด็กผู้หญิงจะให้ความสนใจมาก ส่วนเด็กผู้ชายจะเข้าชุมชนกีฬา

.....มีการส่งเสริมศิลปะผสมผสานคือผสมผสานมโน.....ซึ่งเดิมทีจะสอนให้รำได้ยากกว่าเด็กโต เด็กคนไหนมีลูทางที่จะไปได้ก็ลงทางโรงเรียนก็จะให้การสนับสนุน และคอยให้กำลังใจเด็กทุกคน

ในลำดับแรกของการสอนในกิจกรรมชุมชน ผู้ปกครองหลายคนได้ยื่นเสียงกลองเกิดความสนใจเดินเข้ามาดูเด็กรำ บ้างก็ช่วยกันเสนอข้อคิดกับทางโรงเรียนเช่น ขยายห้องให้ใหญ่ ติดกระดานรอบห้อง ทำเวทีให้ภูมิปัญญารำ ซึ่งผู้ปกครองก็พร้อมที่จะให้การสนับสนุนแต่ยังไม่พูดให้เป็นทางการ

สำหรับคาบเรียนที่ภูมิปัญญาเข้าสอนไม่ได้ เด็กที่เดินเข้าไปเรียนที่บ้านของภูมิปัญญาก็จะช่วย อาจารย์สอนเพื่อน ๆ รำในห้องเพราะ อาจารย์เองก็รำโนราไม่ถนัด เป็นการทบทวน ตัวเองจบจากโรงเรียนนาฏศิลป์ ในรำก็รำได้แต่ไม่ค่อยถนัด ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีหลักสูตรท้องถิ่นแล้ว ยังไงก็ต้องอาศัยภูมิปัญญาคอยช่วย

จำนงค์ บัวเนียว

อยากย้อนไปถึงเวลาที่แรกที่เรารู้ถึงการรวมกลุ่มพลัง 3 กลุ่ม คือ โรงเรียน อบต. และภูมิปัญญา เพื่อช่วยกันผลักดันและฟื้นฟูโนราโคกทรายให้เกิดเป็นรูปธรรม

อ.ศรวรณ

สิ่งที่ขาดตอนนี้ก็คือ เด็กไม่มีความรู้ด้านเครื่องแต่งกายโนรา

.....ตัวแบ่งส่วน (หน้าต่อไป).....

โนราเคลื่อนไหว

ถ้ามันบดมันผสมอยากให้มีหลักสูตรการร้องลูกบ๊อ อ.ศรวรณ เสริมว่า ถ้าเกิดกลุ่มร้องลูกบ๊อได้จริงก็สามารถสร้างหลักสูตรขึ้นได้อีกหลักสูตรในรายวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ วิทยาศาสตร์

ข้อดีของการเรียนที่โรงเรียนคือ สามารถสร้างเด็กที่รักการเรียนรู้เป็นได้มาก แต่ถ้าเอาความถูกต้องครบถ้วนต้องเรียนที่บ้านภูมิปัญญา ถ้าเราสามารถนำสองส่วนนี้มารวมกันได้ก็คือ

จำนงค์ บัวเนียว

สิ่งที่ทาง อบต. และผู้นำท้องถิ่นงานวิจัยไปใช้อย่างไรบ้าง

อบต.พิน

หลังจากเวทีแรก ทาง อบต. ได้นำประเด็นต่าง ๆ ไปพูดคุยกันต่อ ซึ่งถ้าจะให้เกิดความชัดเจนขึ้นจริง ๆ ต้องคุยโดยตรงกับนายก อบต. ในการตั้งกลุ่มร้อยละสิบ ยี่สิบสี่ชั่วโมง และฟื้นฟูในราดิกทราย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่นของ อบต. เราพร้อมที่จะให้การสนับสนุน

จำนงค์ บัวเนียว

อยากให้อีก ๆ ช่วยกันเล่าว่า ในฐานะที่เราเป็นนักเรียนและมีโอกาสได้เรียนในรา เรามีความรู้สึกอย่างไร

- ภูมิใจที่ได้เป็นตัวแทนของโรงเรียน
- ได้สืบทอดภูมิปัญญาในรา
- ตีโมงในราไม่ยาก เป็นการออกกำลังกาย
- ตีกลองในราฝึกให้มีสมาธิ อ.บุญล้อมเป็นคนฝึกให้
- สนุกใจเข้าร่วมในรา เริ่มเรียนตั้งแต่ป.3 ตอนนี้เรียนอยู่ป.6 แล้ว มีความภูมิใจที่เป็นในรา

อ.บุญล้อม

ถ้าไม่รักหัดรำไม่ได้ ผมหัดรำกับ อ.สาวะจัน ตอนอายุ 19 ปี การสอนเมื่อก่อนหัดรำยาก "ออกแอ่นหลังเต่ง" ครูจะเอามาเข้าม่ายเพื่อตัดหลัง ต้องอดทน ช่วงแรกของการสอนจะเหนื่อยมาก เพราะผมต้องสอนทั้งรำ และสอนใช้เครื่องดนตรี การสอนบทรำจะสอนให้เด็กเป็นบ้างสิ่งโดยยึดหลักคือ ตามที่ครูเคยสอน ส่วนบทรำอื่นเราสามารถประยุกต์ได้ เราเน้นการรำมากกว่า ผมไม่ได้ยึดรูปแบบจากภูมิปัญญาคนไหนคนใด เราเอามาผสมผสานกัน บางท่าที่ไม่เหมาะสมก็จะตัดออกไปบ้าง เช่น ท่าไหวห้อย (ท่าสะพานโค้ง) เพราะจะดูไม่ดีโดยเฉพาะกับนักเรียนหญิง ในราเพชร เสร็จว่าเมื่อก่อนในราเป็นผู้ชายมากกว่าตอนนี้ มีแม่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย

เสียดายที่ไม่ได้ประสานกับทางนายก อบต. เพราะไม่มีเวลา การที่จะทำกลุ่มในราโคกทราย มีประธาน กรรมการ นั้น น่าจะเริ่มได้ในปี พ.ศ.2548

เดือนกุมภาพันธ์ นักศึกษาจาก ม.ทักษิณ จะเข้าร่วมกับทางโรงเรียนในการจัดทำสื่อในราชของโคกทราย

จำนงค์ บัวเนียว

ผลกระทบที่ชัดเจน คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างทีมวิจัย กับภูมิปัญญา

1. ทำวิจัยโดยศึกษาจากภูมิปัญญาแล้วทางโรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้เลย
2. เกิดการรวมตัวของภูมิปัญญา
3. เกิดเป็นพลังเชื่อมโยงประสานระหว่างทีมวิจัย ภูมิปัญญา โรงเรียน และ อบต. ถ้ารวมกันได้นำไปสู่ชื่อเสียงในฐานะที่บ้านโคกทรายเป็นแหล่งผลิตโนรา หรืออาจส่งผลถึงระดับจังหวัด เพราะพลังเป็นเมืองโนรา

โนราเพชร

เหตุที่โนราเป็นหญิงเกือบหมดเพราะมันเกิดจากค่านิยมถ้าผู้หญิงบางคนจะมาก เมื่อก่อนโนราชายรำผู้หญิงจะชอบ อาจเป็นเพราะแรงจูงใจด้านอื่นมากกว่า ทั้งโนราต้น

ข้อจำกัด ที่เกิดขึ้นหากลองตามรูปแบบดั้งเดิม

1. การฝึกแบบเก่าครูต้องตัดตัว เช่น แขนอกผู้ฝึกกับครูเพื่อตัดตัว
2. ใช้เวลาในการฝึกนานและต้องฝึกทุกวันเป็นกิจวัตร เช่น ตีมือทุกเช้า
3. ผู้ปกครองไม่เข้าใจ ไม่อยากให้ลูกถูกเนื้อต้องตัวลูกศิษย์มากเกินไปโดยเฉพาะ ครูชาย กับลูกศิษย์หญิง ซึ่งตรงกันข้ามกับการฝึกโนราแบบเก่าที่ความสัมพันธ์ระหว่างลูกศิษย์กับครูดีมาก ผู้ปกครองเข้าใจ

4. รูปแบบเก่าเขาไม่นิยมกัน คือออกจากท่ารำ ท่าออกครูจะเป็นท่าโค ท่ารำสามารถแก้ไขได้เมื่อเข้าไปเรียนที่โรงเรียนนาฏศิลป์แล้ว

5. ถ้าฟังอายุผมก็มากแล้วจะให้สอนคงทำไม่ได้ แต่ถ้าให้ช่วยดูยังพอไหว
แรกก่อนว่าบทกันทั้งนั้นดา ยังไม่มีเครื่องเสียง ต้องขับปากเปล่า เป็นการพูดเสียงดังแต่ควบคุมให้เสียงเรียบเหมือนกับตี เวทีใช้ตะเกียงพราว ต่อมากก็ยิงพายุ หรือไม่ก็ตามได้ เพื่อให้แสงสว่าง ตอนนี้มีอุปกรณ์ช่วยมากไม่ลำบากเหมือนเมื่อก่อน

วิทยา อาภรณ์

ทุนเดิม

1. ในชุมชนยังมีภูมิปัญญาที่สนใจ และสามารถสืบทอดให้กับคนรุ่นหลังได้
2. เด็กมีความสนใจที่จะรำโนรา
3. ผู้ปกครองให้ความสนับสนุน
4. ยังมีครูโนราภูมิปัญญาที่เป็นผู้หญิง เช่น โนราสายทิพย์ อาจจะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสอนท่ารำโบราณให้กับนักเรียนหญิงได้
5. อบต. และสกว. พร้อมที่จะเป็นกองหนุนเมื่อกลุ่มคิดชัดแล้ว

อ.พล

ชาวบ้านทั่วไปประมาณ 4-5 ใน 10 ที่สนใจ และเข้าใจเรื่องโนรา ถ้าการให้ความเข้าใจเรื่องประโยชน์ของโนราให้เกิดขึ้นกับตัวของเด็กเช่น ถ้าเด็กว่าโนราเป็นการเข้าไปเรียนในโรงเรียน นาฏศิลป์ต่อจะง่าย ผลักเข้าสู่นโยบาย หรือแผนงานของหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง จะสามารถเป็นกระบอกเสียงขยายความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนที่ซึ่งบางครั้ง โรงเรียนเองก็ยังไม่สามารถบอกกล่าวกับคนในชุมชนให้เข้าใจได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพราะข้อจำกัดของโรงเรียนเองด้วยความช่วยเหลือประชาชนสัมพันธ์ให้คนทั่วไปได้เห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเข้ามาฝึกโนรา เช่น ความสำเร็จสามารถพิเศษติดตัวเด็กเป็นประโยชน์กับการศึกษาต่อของเด็ก สามารถเป็นอีกอาชีพหนึ่งต่อไปในอนาคตได้ ช่วยสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรามีความพร้อมที่จะสอนเด็ก ไม่จำเป็นต้องใช้ครูผู้หญิง อาจจะปรับวิธีการสอนเช่น ดูวิดีโอ แล้วให้เด็กช่วยสอนกันเองบ้าง

ระดมปัญหา

1. การทำความเข้าใจกับกลุ่มโนราที่รู้ผิดแบบ เช่น โนราเต้นโชว์ เราไม่สามารถบังคับให้เขาเปลี่ยนได้ทุกกลุ่มมันเป็นเจตสำนึกส่วนตัว
2. ท่ารำของโนราแต่ละโรงไม่เหมือนกัน ทางออกคือ การระดมเลือกแบบที่เป็นตัวแทนของโนราโคกทราย
3. ทำรำบางท่าที่ไม่สามารถทำได้เพราะ ไม่เหมาะสม แต่ถ้าครุคิดตามสามัญญานักว่า มันไม่เหมาะสม แต่ถ้าเราคิดหาทางออกได้ก็ควรทำเพื่อสืบทอดต่อไป หรือไม่ก็จัดให้มีโรงยิมสำหรับโนราเพราะ ถ้าเป็นการออกกำลังกายในวิชาพละ และฝึกในโรงยิมผู้ปกครองจะไม่ว่า
4. โนราตายทศพยไม่มีเวลาที่จะมาสอน อาจจะให้การอดวีดิโอแทน
5. การทำงานในระบอบราชการยังขึ้นอยู่กับตัวของผู้บริหาร ซึ่งผลค่อนข้างมากแม้ว่าทางกลุ่มอยากทำแต่ถ้าผู้บริหารไม่เห็นด้วยก็จะยาก
6. การประสานงานกับอาจารย์แต่ละโรงเรียนค่อนข้างยุ่งยาก คงต้องอาศัยเวลาเป็นตัวอย่าง
7. ทุกคนทำงานไม่ว่าจะร่ำเป็นทุกคน แต่ความตั้งใจ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดพลังขับเคลื่อน เกิดการแตกกิ่งก้านสาขาออกไป
8. คนสนใจโนราเด็กมากกว่าโนราคนเฒ่า

จำนงค์ บัวเนียว

๗๕.

1. เราสามารถทำเป็นวิธีดีเป็นรูปแบบการเรียนการสอนโนราพื้นฐานผู้พื้นที่อื่น เป็นสิ่งที่เราสามารถทำได้เลย และเราสามารถเป็นสินค้าภูมิปัญญาได้อีกทาง
2. น่าจะมีหลักสูตรเป็นขั้น ๆ เพื่อให้ง่ายกับการต่อเนื่องของงาน เช่น โนราพื้นฐาน ขั้น 1-3 แล้วให้ไปประกาศ
3. ผมมีทางออกว่าถ้าเราแยกประเภทของโนราออกเป็น
 - โนราแนวภูศิลป์ขั้นสูง หรือโนราครู
 - โนราเพื่อประกอบการอภิกำลังกาย
 - โนราโรงถ้าเราสามารถผลักดันให้เขาเห็นความสำคัญว่าโคกทรายเป็นถิ่นกำเนิดโนราได้จริง การสืบทอด และการขยายผลก็มีความเป็นไปได้สูง เช่น มีกลุ่มโนราโคกทรายที่สามารถออกร้านออกสถานที่ได้
4. นอกจากรูปแบบแล้วจะทำให้ศึกษาผ่านวีดิทัศน์แสดงถึงทำรำของโนราทั้ง 12 ท่า เป็นการเผยแพร่เรื่องราวของโนราโคกทรายผ่านตัวกู๊กตา

วิทยา อารมณ์

1. ทางโรงเรียนต้องติดต่อ และคิดเผื่อครูภูมิปัญญาที่สอนอยู่ที่บ้านด้วยว่า จะเชื่อมต่อกับโรงเรียนอย่างไร หรือรวมกันคิด
2. ลองประเมินดูว่ากว่าที่เราจะเดินไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ เรายังขาดอะไรอีกบ้าง และจะเพิ่มเติมอย่างไร
3. สำหรับกิจกรรมที่พอจะเป็นรูปธรรมเช่น การชุมนุมศิษย์โนรา จัดทำสื่อการสอนโนราเป็นวิธีดี ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้เราจะเตรียมอย่างไร
4. จัดทำเป็นเอกสาร

ระคม/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของทมิฬวิชัย

- ปีการศึกษาหน้าจะแจ้งประกาศนิยบัตรในวันรวมครูโนรา อาจจะในช่วงปิดโครงการ โดยการเชิญครูโนราแต่ละโรง เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดความรักที่จะเรียนโนรา
- วิชาอื่นก็จะเอาอย่างด้วยเหมือนกันเป็นการให้กำลังใจ และสนับสนุนทักษะให้กับเด็กตามความถนัด อาจจะให้อบต.ลงชื่อในใบประกาศ

- อบต.สามารถให้การสนับสนุนต่อได้ และทาง อบต.ก็พร้อมที่จะให้การสนับสนุนอยู่ แล้ว ทางโรงเรียนต้องทำนาร่องไปก่อน แล้วส่งให้ อบต.รับลูกอีกที
- น่าจะให้เกิดการเชื่อมกับโรงเรียนนาฏศิลป์ และโรงเรียนอื่น ๆ เป็นในรูปแบบของการแนะแนวการศึกษา แต่ควรทำตอนที่กำลังเกิดเป็นรูปเป็นร่างแล้ว
- การทำงานไม่ต้องทำในกรอบเสมอไป ลองเอาที่เราแหกกรอบไปเสนอดูเพื่อนำเข้าสู่ผู้กรอบ เป็นกรอบที่ชาวบ้านคิด เพราะชาวบ้านเริ่มคิดเองไม่ได้แล้ว อีกทั้งขณะนี้รัฐเองก็เปิดโอกาสให้ช่างคิด
- ปัจจุบันเด็กคิดตอบเรื่องของตัวเองยังไม่ได้ รู้แค่จะเป็นหมอ จะเป็นพยาบาล แต่ไม่รู้ว่าจะไปอย่างไร
- ในการหัดที่เข้มข้นอาจจะเชิญครูญาติโนราห์เป็นผู้หญิงมาเป็นผู้ช่วยสอน ซึ่งเราอาจน่าจะทำความเข้าใจกับชุมชนไปพร้อม ๆ กันเลย
- สิ่งที่น่าจะทำได้ไปเมื่อโครงการเสร็จคือ ตานต่อกลุ่มร้อยลูกปัดโนราห์ซึ่งเรามีกลุ่มคนอยู่แล้ว ผมอยากที่จะซื้อเครื่องดนตรีโนราห์ให้เด็กได้เรียน และตั้งชมรมที่เต็มรูปแบบในโรงเรียน อาจจะใช้นเงินที่เหลือจากงานวิจัย และใช้นเงินที่ได้จากการสอนโนราห์ที่บ้าน หรือขอเงินสนับสนุนจาก อบต. เพราะ ผมไม่มั่นใจในศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรม
- พื้นฐานการรำถ้าเริ่มจากเด็กจะฝึกได้ง่ายเพราะ เด็กออกกำลังกายอยู่ตลอดไม่เหนื่อยง่าย จำเร็ว
- ถ้าเราอยากทำเหมือนที่หวังเราต้องเก็บข้อมูลเพิ่มอีกมากเพื่อให้รูปแบบที่เป็นของโนราโคกทราย
- ในการจัดการหรือเชื่อมงานต้องมีระบบมากขึ้นพอไม่ให้เกิดปัญหาอย่างที่ผ่านมา เกี่ยวกับความคิดที่ไม่ตรงกัน เช่น ระยะแรกมีโรงเรียนเข้าร่วม 5 โรงเรียน สุดท้ายเหลือเพียง 3 โรงเรียน

สรุปขั้นตอน

1. ชุมชนมุลูกศิษย์ครูโนราห์ชน ในราผืน ผืน เพชร เป็นการแสดงความกตัญญูแก่เวทีกับครู โดยบอกกล่าวที่มาของงานวิจัยโนรา หรือ อาจจะจัดควบคู่กับวัฒนธรรมชาวบ้านในตอนแรก ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมของชาวใต้ มีอาบนาคันแก่ ทำบุญเลี้ยงพระ
2. แจกประกาศนียบัตรให้แก่นักเรียนที่ผ่านการฝึกโนราในโรงเรียน
3. จัดตั้งกลุ่มโนราโคกทราย
4. ทำวีซีดีพื้นฐานการรำโนรา

5. ประสานกับทางอบต. เมืองงานวิจัยเสร็จ ตั้งเป็นศูนย์ประสานงานในราโคททราย
6. จัดตั้งกลุ่มลูกปัด กลุ่มสร้างงาน โดยเอาเนื้อเ็นราม่าเป็นเรื่องหลัก

ข้อสังเกต (จากผู้บันทึกและทีมสังเคราะห์)

- การให้ความสนใจของอ.จะอยู่ที่การทำหลักสูตรเป็นหลัก ส่วนความถูกต้องของเนื้อหาภูมิปัญญาที่แท้จริงมีการให้ความสนใจน้อยกว่า
- ใจที่จะทำงานสืบสานภูมิปัญญาในราจริง ๆ ยังน้อย อาจเป็นเพราะยังติดกรอบของข้าราชการที่ต้องทำผลงาน งานวิจัยที่ออกมาจึงเป็นการขยายผลจากภูมิปัญญาที่เหลืออยู่เพื่อตนเอง หรือหมุนเสริมหน้าที่การทำงานของตน หรือ อยากที่จะสืบทอดภูมิปัญญาจริง ๆ แต่ต้องกรอบ และกระบวนการวิจัยผิดตั้งแต่ต้นงานที่ดึงพลังจากสิ่งที่คาดหมายไว้จากการทำวิจัย
- ตัวตนคนทำงานที่จะผลักดันให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้นยังไม่ชัด ตัวหัวหน้าโครงการเองก็มีบทบาทน้อยไป ส่วนตัวแทนครูของแต่ละโรงเรียนยังไม่เห็นความเชื่อมโยงว่าจะสัมพันธ์กันอย่างไรเพราะขาดตัวเชื่อม หรือขาดแกนประสานซึ่งในความเป็นจริงบทบาทนี้หัวหน้าโครงการต้องรับผิดชอบ คนที่พอจะทำได้คือ อ.บุญล้อม แต่ดูแลตัวเองเองก็อัดอัดไม่เบา
- ครั้งนี้ อบต. เข้าร่วมได้ไม่ตลอด แต่ไม่แก้ปัญหาเพราะงานวิจัยยังไม่เสร็จ กลุ่มยังไม่ มี ยังเป็นเพียงความคิดที่จะทำร่วมกัน ซึ่งทาง อบต. ก็เห็นชอบด้วย และพร้อมที่จะให้การสนับสนุน
- ภูมิปัญญาฝากความหวังไว้กับงานวิจัย และโรงเรียนไว้มาก ด้วยหวังว่าจะช่วยฟื้นฟู ในรูปแบบดั้งเดิมให้คงอยู่ในยุคปัจจุบัน

กิจกรรมที่ ปีโครงการ กระบวนการศึกษาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง โนรา

๗๙.

ตามแผนงานโครงการให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโนราทดลองสอนการรำโนราเบื้องต้นให้กับเด็กนักเรียนที่สนใจ โดยการเข้าไปทำการเรียนการสอนในโรงเรียน 50 ชั่วโมง และในชุมชนอีก 30 ชั่วโมง รวม 80 ชั่วโมง / ปีการศึกษา ที่คณะวิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องโนราเป็นเวทีปฐมนิเทศการ ณ โรงเรียนบ้านควนแหวง เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2548 เวลา 15.00 น. คณะทีมวิจัยได้ออกแบบประเมินเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าผู้ร่วมได้คิดเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วม จำนวน 73 ราย มาประมวลวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

มีข้อเสนอแนะจากเวที ให้ปรับวิธีการเรียนการสอน

แบบประเมิน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง โนรา
ของ โรงเรียนบ้านควนแหวง ปีการศึกษา 2547

เป้าหมายการเรียนรู้ / ในของวางตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	หมายเหตุ
ความรู้				
ทักษะ				
ความสามารถของวิทยากร				
ความสนใจของชุมชน				
ความพึงพอใจ				
การดำเนินการต่อไปหรือไม่				
รวม				

งานบริหารทั่วไป

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของท้องถิ่น

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้งตำบลโลกทราย ตั้งอยู่ในเขตที่ว่าการอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุงระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอป่าบอนถึงที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโลกทราย ประมาณ 19 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลคูหาใต้ อำเภอรักขภูมิ จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลคอนทราย อำเภอปากพะยูน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน

1.2 เนื้อที่

ตำบลโลกทรายเป็นพื้นที่ ทั้งหมด ประมาณ 57.035 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 58,926- ไร่

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของตำบลโลกทราย มีหลายลักษณะทั้งที่ภูมิประเทศ พื้นที่ที่เป็นที่ราบทุ่งนา

ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบมีลาดตอมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติอยู่หลายสาย และลักษณะดินเป็นดินร่วนเหมาะสำหรับการทำสวนยางพาราและทำการปลูกพืชเกษตรอื่น ๆ

1.4 ธรรมชาติ

1.4.1 ดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารามีอยู่ มีอยู่ ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่ตำบล

1.4.2 ดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่ มีอยู่ประมาณ ร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งตำบล

1.4.3 ดินที่เหมาะสมสำหรับการทำนา มีอยู่ประมาณ ร้อยละ 45 ของพื้นที่ทั้งตำบล

1.5 สภาพทางเศรษฐกิจ

ตำบลโลกทราย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกสิกรรม กล่าวคือ ทำอาชีพสวนยางพารา ทำนาปลูกข้าว สวนส้มปะรด การเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผัก เป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพรอง คือ รับจ้าง

1.6 การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม สภาพทางคมนาคมทางบกขององค์การบริหารส่วนตำบลโลกทราย มีถนนลาดยางสายพรุห้อย - ปากพะยูน เป็นสายหลักเชื่อมระหว่างถนนสายเพชรเกษมกับอำเภอปากพะยูน สามารถผ่านไปหาเรือน้ำลึก จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นคลังน้ำมันขนาดใหญ่ของภาคใต้ มีการขนส่งน้ำมันเป็นจำนวนมากออกไปสู่จังหวัดต่าง ๆ เช่น ตรัง พัทลุง กระบี่ ฯลฯ

2. การปกครอง

83.

ตำบลโคกทราย ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน

ตารางแสดงจำนวนประชากร จำนวนครอบครัวและจำนวนหมู่บ้าน

จำนวนรายหมู่บ้านของตำบลโคกทราย เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

หมู่	หมู่บ้าน	ประชากร		จำนวน ครอบครัว	จำนวนบ้าน (หลังคาเรือน)
		จำนวน	ร้อยละ		
1	บ้านพรุหื้อเหนือ	745	7.5	153	217
2	บ้านกัมแรว	481	4.86	98	120
3	บ้านห้วยจี้ใต้	1,267	12.8	231	344
4	บ้านป่าไม้ใหญ่	939	9.5	131	238
5	บ้านห้วยควน	783	7.9	126	227
6	บ้านควนเพ็ง	894	9.0	155	209
7	บ้านควนแหงออก	862	8.7	187	241
8	บ้านควนป้อม	1,050	10.6	174	265
9	บ้านควนหินแทน	1,090	11	160	285
10	บ้านหนองผักนึ่ง	485	4.9	81	109
11	บ้านควนแหงตก	718	7.26	126	165
12	บ้านพรุหื้อใต้	570	5.76	108	170

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย เต็มหมู่บ้านมีจำนวน 12 หมู่บ้าน

3. จำนวนประชากร

จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย มีจำนวน 9,884 คน แยกเป็น ชาย 4,866 คน หญิง จำนวน 5,018 คน มีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย ...173...คน/ตารางกิโลเมตร

นับถือศาสนาพุทธ 99 % ศาสนาอิสลาม 1 %

4. เศรษฐกิจ

ตำบลโคกทราย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกสิกรรม กล่าวคือ ทำอาชีพสวนยางพารา ทำนาปลูกข้าว สวนผลไม้ประดิด การเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผัก เป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพรอง คือ รับจ้าง

4.1 การประกอบอาชีพ

ก. คร่าวเรือนที่ประกอบอาชีพอย่างเดียวนับประมาณ ร้อยละ 39.77 ของครัวเรือนทั้งตำบลโดยแบ่งออกเป็น

1. อาชีพรับจ้าง มีประมาณ ร้อยละ 35.40 ได้แก่

1.1 งานเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์เป็นต้น ประมาณ ร้อยละ 4.10

1.2 งานช่างฝีมือ เช่น ช่างไม้ ช่างปูน ช่างอิฐ เป็นต้น ประมาณ ร้อยละ 2.82

1.3 รับจ้างกรศึกษา ประมาณ 14.58

2 อาชีพค้าขาย มีประมาณร้อยละ 4.37

ข. ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพขึ้นไป

มีประมาณร้อยละ 60.23 ของจำนวนครัวเรือนทั้งตำบล โดยแบ่งเป็น

1. รับจ้าง และเกษตรกรรม มีประมาณ ร้อยละ 24.96
2. รับจ้างและค้าขาย มีประมาณร้อยละ 18.34
3. เกษตรกรรม และค้าขาย มีประมาณร้อยละ 16.93

4.2 แรงงาน

จากจำนวนประชากรในวัยแรงงานของตำบลโคกทราย พบว่า ประมาณร้อยละ 80 เป็นแรงงานใน

ภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือนเป็นแรงงานภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือนรองลงมา
เป็นแรงงานจากเพื่อนบ้านและคนในพื้นที่ ของตนเอง ตลอดจนแรงงานจากใกล้เคียงซึ่งว่างเว้นจากฤดูเก็บเกี่ยวในพื้นที่
ของตนเอง แรงงานอีกร้อยละ 10 เป็นแรงงานที่ทำการว่างงานแบบ

ซ่อนเร้น ได้แก่ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาต่าง ๆ พระภิกษุ สามเณร และสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มีภาระในการเลี้ยงดู
ทารก

4.3 ผลผลิต

4.3.1 ผลผลิตจากการเพาะปลูกพืช จากสถิติการเพาะปลูกของเกษตรตำบลโคกทราย พ.ศ. 2543 สามารถ
จำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

1. ข้าว พื้นที่เพาะปลูก 22,741 ไร่ ปลูกจำนวน ประมาณ ...1,450. ครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 15.69 ไร่ ได้ผลผลิต
เฉลี่ย 350 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นปริมาณผลผลิตรวมทั้งปีประมาณ ...7,286.45 ตันต่อปี
2. ยางพารา พื้นที่เพาะปลูก ..16,994 ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ยครัวเรือนละ 0.07... ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย 250. กิโลกรัมต่อไร่คิด
เป็นปริมาณผลผลิตรวมทั้งปีประมาณ ...3,463. ตันต่อปี
3. ถั่วปกระด พื้นที่เพาะปลูกประมาณ ไร่ ปลูกจำนวน ครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ ไร่ ผล
ผลิตเฉลี่ย กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นปริมาณผลผลิตรวมทั้งปีประมาณ ตันต่อปี
4. พืชผักต่าง ๆ เช่นผักบุ้ง ผักกาด แดงกวา เป็นต้น มีพื้นที่ เพาะปลูก ไร่ ปลูกจำนวน ครัว
เรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นปริมาณผลผลิตรวมทั้งปี
ประมาณ ตันต่อปี

5. การคมนาคม

การคมนาคมของตำบลโคกทราย มีการคมนาคมทางบก ได้แก่ ทางรถยนต์

5.1 การคมนาคมติดต่อกับอำเภอและตำบลใกล้เคียง

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4181 เป็นถนนลาดยาง สภาพถนนดี มีเส้นทางแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ที่ตำบลโคกทรายไปทางทิศ.ตะวันออก..ถึง หมู่ที่ 1,8,11,7,5 ตำบลโคกทราย สามารถคมนาคมต่อไปจนถึงที่ว่าการอำเภอปากพะยูน

5.2 การคมนาคมติดต่อภายในตำบล

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4181 สามารถติดต่อคมนาคม ระหว่าง หมู่บ้าน หมู่ที่ 1,8,11,7,5 นอกจากนี้ยังมีถนนลูกรัง แยกจากทางหลวงไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ทุกหมู่บ้าน
- ถนนลูกรังสายต่าง ๆ ที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 4181 หลายสายที่มีความเหมาะสมก็จะก่อสร้างถนนลาดยาง

5.3 หน่วยธุรกิจ

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย

- บึงน้ำมัน	จำนวน	5	แห่ง
- โรงสีข้าว	จำนวน	2	แห่ง
- ฟาร์มเลี้ยงไก่	จำนวน	9	แห่ง
- ฟาร์มเลี้ยงหมู	จำนวน	15	แห่ง

6. สภาพสังคม

6.1 การศึกษา

สถาบันทางการศึกษาและให้ความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารในเขตตำบลโคกทราย

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน	4	แห่ง
- โรงเรียนระดับประถมศึกษา	จำนวน	5	แห่ง
- โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	จำนวน	1	แห่ง

6.2 สถาบันและองค์การศาสนา

สถาบันและองค์การทางศาสนาในเขตตำบลโคกทราย

- วัด/สำนักสงฆ์	จำนวน	4	แห่ง
-----------------	-------	---	------

6.3 การสาธารณสุข

สถานพยาบาลทั้งของรัฐ เอกชนในเขตตำบลโคกทราย

- สถานีอนามัย	จำนวน	3	แห่ง
- อัคราการมีและใช้ส้วมราคน้ำ ร้อยละ 100			

6.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจภูธร	จำนวน	-	แห่ง
- ป้อมยามสายตรวจ	จำนวน	2	แห่ง

6.5 การคมนาคม

- คูบริการโทรศัพท์สาธารณะ	จำนวน	18	แห่ง
---------------------------	-------	----	------

6.6 การไฟฟ้า

ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้แล้วแต่ไม่ทั่วถึงทุกครัวเรือน โดยเฉพาะหมู่ที่...1,2,3,4,6,7,9,10 บางครัวเรือน ยังไม่มีไฟฟ้าใช้เฉลี่ยการมีไฟฟ้าใช้ประมาณร้อยละ 97

6.7 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

- ลำน้ำ / ห้วย	จำนวน	5	สาย
- บึง/หนอง/และอื่นๆ	จำนวน	7	แห่ง

6.8 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- คลาย	จำนวน	15	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	จำนวน	781	บ่อ
- บ่อโยก	จำนวน	4	บ่อ
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	12	แห่ง

7. มวลของจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน	3	รุ่น	500	คน
- อื่น ๆ อพป.	6	รุ่น	90	คน

86.

ศักยภาพในตำบล

ศักยภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. จำนวนบุคลากร จำนวน 24 คน

- ตำแหน่งในสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1	คน
- ตำแหน่งในส่วนการคลัง	จำนวน 1	คน
- ตำแหน่งในส่วนโยธา	จำนวน 1	คน
- ลูกจ้างประจำ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ธุรการ	จำนวน 1	คน
- พนักงานจ้างตามภารกิจ/พนักงานทั่วไปในสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 15	คน
- พนักงานจ้างตามภารกิจ/พนักงานทั่วไปในส่วนการคลัง	จำนวน 2	คน
- พนักงานจ้างตามภารกิจ/พนักงานทั่วไปในส่วนโยธา	จำนวน 3	คน

2. ระดับการศึกษาของบุคลากร (พนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างฯ)

- ประถมศึกษา	จำนวน -	คน
- มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	จำนวน 14	คน
- ปริญญาตรี	จำนวน 10	คน
- สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน -	คน
- ประถมศึกษา	จำนวน 5	คน
- มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	จำนวน 9	คน
- ปริญญาตรี	จำนวน 2	คน
- สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน -	คน
- อื่นๆ	จำนวน 8	คน

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2546	เป็นเงิน 13,907,139.59 บาท
โดยแยกเป็น	

- รายได้ที่ต้องการบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง	เป็นเงิน 229,275.79 บาท
- รายได้ที่ส่วนราชการอื่นจัดเก็บได้	เป็นเงิน 7,984,519.27 บาท
- เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	เป็นเงิน 5,693,344.53 บาท

ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

1. การรวมกลุ่มของประชาชน

แยกเป็นประเภทกลุ่ม

- กลุ่มอาชีพ	จำนวน 8	กลุ่ม
- กลุ่มอนุรักษ์	จำนวน 12	กลุ่ม
- กลุ่มแม่บ้าน	จำนวน 12	กลุ่ม
- กลุ่มอื่นๆ	จำนวน 3	กลุ่ม

2. การบริหารขั้นพื้นฐาน

การคมนาคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย มีถนนลาดยางสายพรุฬห์ - ปากพะยูนเป็นสายหลักเชื่อมระหว่างถนนสายเพชรเกษมกับอำเภอปากพะยูน สามารถเดินทางไปท่าเรือน้ำตึก จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นคลังน้ำมันขนาดใหญ่ของภาคใต้ มีการขนส่งน้ำมันเป็นจำนวนมาก ออกไปสู่จังหวัดต่าง ๆ เช่น ตรัง พัทลุง กระบี่ ฯลฯ ถนนเชื่อมโยงกันระหว่างหมู่บ้านสายหลัก ๆ ซึ่งเป็นถนนลูกรังมีอยู่จำนวน 44 สาย และถนนสายอื่น ๆ ซึ่งเป็นถนนลูกรังที่ประชาชนใช้ในการสัญจรในการประกอบอาชีพมีอยู่อีกหลายสาย และสภาพถนนลูกรังส่วนใหญ่อยู่ในสภาพพังจะต้องได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมและถนนสายคอนกรีตมีอยู่จำนวน 2 สาย

3. ข้อมูลอื่น ๆ

3.1 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

- ป่าไม้ ป่าไม้ตามธรรมชาติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทรายที่มีอยู่มีความอุดมสมบูรณ์พอสมควร
- ดิน ลักษณะดินส่วนใหญ่จะเป็นดินร่วน เหมาะสำหรับการทำสวนยางพารา และทำการปลูกพืชเกษตรอื่น ๆ
- แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย คือ..... ซึ่งมีน้ำอยู่ตลอดปี

ศักยภาพของพื้นที่ (จุดเด่นของพื้นที่)

2.1 ตำบลโคกทรายมีสภาพของทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบ มีลำคลอง และแหล่งน้ำตามธรรมชาติอันหลากหลาย อย่าง เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร

2.2 ตำบลโคกทรายมีพื้นที่ตลอดแนวติดต่อกับถนนลาดยางสายพรุฬห์ - ปากพะยูน เหมาะแก่การปลูกยางพาราที่จะเข้ามาดำเนินการในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเนื่องจากมีพื้นที่ติดกับจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจของภาคใต้

2.3 ชุมชนในตำบลโคกทราย เป็นเขตชุมชนที่มีจำนวนครัวเรือน คับบ้านเรือนอยู่ห่างกัน ไม่หนาแน่น เหมาะแก่การตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เพราะปัญหามลภาวะสามารถกำจัดได้โดยง่าย

สภาพทางสังคม

การศึกษา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย จำแนกได้ ดังนี้

- ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ระดับอนุบาล ประกอบด้วย ศูนย์เด็กเล็กพรุฬห์ (ตั้งอยู่หมู่ที่ 12)
- ศูนย์เด็กเล็กโคกทราย (ตั้งอยู่หมู่ที่ 12) ศูนย์เด็กเล็กสวนแหวง (ตั้งอยู่หมู่ที่ 7) และศูนย์เด็กเล็กสวนแหวง (ตั้งอยู่หมู่ที่ 10)
- ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง คือ
 - โรงเรียนวัดพรุฬห์ (ตั้งอยู่หมู่ที่ 12) โรงเรียนโคกตะเคียน (ตั้งอยู่หมู่ที่ 3) โรงเรียนบ้านควนหินแทน (ตั้งอยู่หมู่ที่ 9) โรงเรียนบ้านควนแสด (ตั้งอยู่หมู่ที่ 7) และโรงเรียนบ้านควนเพ็ง (ตั้งอยู่หมู่ที่ 6)
- ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านควนหินแทน (ตั้งอยู่หมู่ที่ 9)
- ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) 1 แห่ง (ตั้งอยู่หมู่ที่ 5)
- ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเกษตรกร (ตั้งอยู่หมู่ที่ 1)

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

88

คตพระราชบัญญัติสิกขาบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มีรายละเอียดดังนี้

คำบด ค้งนี้ ค็อ

1. หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ต้องถือปฏิบัติ คตมาตรา 67 ซ่งมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วน

- 1.1 จัดให้แม่และบ่ารุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 1.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางเท้า ทางคีน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะ มูลค่อและสิ่งปฏิกูล
- 1.3 บ้องกินโรคและระงับโรคคิตค่อ
- 1.4 บ้องกินและบรรเทาสาธารณภัย
- 1.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 1.7 คุ้มครองดูแล และบ่ารุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.8 บ่ารุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันคีนของท้องถิ่น
- 1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ทางราชการมอบหมายโดยคัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากรให้คตความจำเป็น และสมควร

2. อำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ คตมาตรา 68

- 2.1 ให้มีแม่บ่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2.2 ให้มีและบ่ารุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 2.3 ให้มีและบ่ารุงรักษาทางระบายน้ำ
- 2.4 ให้มีและบ่ารุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- 2.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 2.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 2.7 บ่ารุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 2.8 การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพยากรอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 2.9 หาผลประโยชน์จากทรัพยากรสึนขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 2.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 2.12 การท่องเที่ยว
- 2.13 การผังเมือง

2.2 ผลการพัฒนาดังต่อไปนี้ในระยะที่ผ่านม

ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกทรายที่ผ่านมามีดังนี้

1. การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ

องค์การบริหารส่วนตำบลได้สนับสนุนส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรโดยจัดสรรงบประมาณให้แก่กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ ะบบการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมรายได้แก่ชุมชนได้ระดับหนึ่ง

2. การดำเนินงานด้านสังคม

องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อส่งเสริมให้แก่ออกกำลังกาย การ แข่งขันกีฬา จัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ช้อยโอกาส บ้องกินและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชน

3. การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม ก่อสร้างถนน ขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้าน ขยายระบบประปา ปรับปรุงทางระบายน้ำ

4. การดำเนินงานด้านแหล่งน้ำ

องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดการขุดลอกคลอง หมอง บึง สระน้ำ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและลดปัญหาน้ำท่วมซึ่งได้ระดับหนึ่ง

5. การดำเนินงานด้านสาธารณสุข

องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาน้ำเสียในการป้องกันโรคให้แก่ชุมชน

6. การดำเนินงานด้านการเมือง การบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดหาวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อการบริหารงานภายในสำนักงานอย่างเหมาะสมกับความจำเป็น ส่งเสริมให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานส่วนตำบลทุกคนได้รับการฝึกอบรมมาเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน และส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

7. การดำเนินงานด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาให้แก่โรงเรียน สนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมที่ต่างในท้องถิ่น ส่งเสริมการฝึกอบรมความรู้ด้านอาชีพแก่กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน และปฏิบัติตามท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่น

(ฉบับตำบลโคกทราย)

การรื้อโนราเบ้องต้น

ระดับประถมศึกษา

นางสาธิตี สุ่มบัวแก้ว และคณะ

โรงเรียนวัดควนเพ็ญ , โรงเรียนบ้านควนแขวง, โรงเรียนวัดพรุพ้อ
เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว.)

“งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง “

โหว! หลินจี่ได้ตกทราย

ไม่ว่าชื่อ การแสดงของบทนี้
เป็นศิลปะประณีตวิเศษ
มีลักษณะอย่างงดงาม

มีมติว่าปรากฏของขงจื๊อ
มีมติว่าขงจื๊อปรากฏ

ทั้งนี้ขอแสดงความขอบคุณ
นางสาวรุ่งนฤมล

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพฯ

ทิวต่างๆ วางแนวได้เหมาะสม
งามเลิศล้นเลียบสองทางไปมา

ข้าพเจ้านี้ขอเรียนขอโทษมา ณ ที่นี้
ที่ข้าพเจ้านี้ได้พลาดพลั้งไปทำผิด
ทั้งนี้ข้าพเจ้านี้ได้ขอโทษมา ณ ที่นี้
ที่ข้าพเจ้านี้ได้พลาดพลั้งไปทำผิด

หัตถ์พรตพึงสมทุกทุกสมัย
ทำนุบำรุงเป็นสมบัติทั่วทุกชน

ทุกโศกนาฏกรรมเป็นแบบอย่างที่เราได้ดู

เป็นสิ่งที่พวกเขามีเลหวางตาม
เรื่องโน้มน้าวที่ดีให้เห็น

เป็นสิ่งที่น่าภูมิใจมากของนางนพ
เรื่องนางชาตรีชี้ให้เห็น
สิ่งดีเด่นมีคุณค่าทางศาสนา

เป็นสิ่งที่น่าภูมิใจและหาขาด
เรื่องเมฆาขาวที่ขี้เหนียว
สัปดาห์ที่สิบสามของฤดู
ของแสงอาทิตย์ได้มีเมฆมา
ที่คลองเขื่อนจากแม่น้ำโขงมา

เป็นสิ่งที่มีบุญมีสงหาอาณาน
เรื่องมาหาชาวสุราษฎร์ธานี
ตั้งแต่อำเภอบางสะพานมาตลอด
ของทางสมาคมจะไม่ได้นับ
ให้คงอยู่มาจนบัดนี้โดยทาง

เป็นสิ่งที่มีบุญมีเมฆาอาบหนา
เรือเมฆาขาวดำจึงเห็น
ตั้งอยู่เต็มศุนจั่วมหาศาล
สองนางสนมเอ๋ยได้มีมโน
ให้ตั้งอยู่มีฐานบานเปิดบาน
ปูพรม คัดมณเฑียร เป็นพรม
ยี่สิบสองเป็นปูมเป็นลิตเป็นลาย

เป็นสิ่งที่มีบุญมีมาของตน
เรื่องมีมาหาตัวรู้เห็น
สั่งแต่เมื่อคนเจ้ามาหา
ขอสงวนสงวนเอาไว้
ให้ดังอยู่มาบ้านนอก
ไปขอ คดมาเอง เป็นคน
ของนอก เป็นคนดี
ในทางนี้ดีมีมาหา

[illegible]

เป็นสิ่งที่มีบุญมีผลมางามน
เรื่องเมฆาขาวดุจสีเทเห็น
สั่งได้เช่นมีศุภผลมาทศ
ต่อสงว่างสมหาเงาได้มีนิม
ให้ดังอยู่บ้านมาเมื่อทศ
ปฐมิด คงหมอง เป็นหล่ง
ของนพ เป็นถิ่นสืบสาย
โนราดังนงมีมีมาทศ

เป็นสิ่งที่ห้ามบุริมสิทธิทางอาชญา
เรื่องไปมาหาสู่หรือให้สิน
ตั้งแต่เริ่มคุมตัวมาตลอด
ของตำรวจลงมือแล้วไปนั้นจน
ให้ออกอยู่จนกว่ามีเอกสาร
ระบุชื่อคนทั้ง เป็นหนังสือไปศาล
ไปว่าตั้งแต่นั้นมีกฎหมาย
ห้ามกันทั้งหลายทางสร้างไป
ต่อคนนอกด้วยคดีอาชญา
ต่อสิ่งอื่นจึงลงโทษไป

[illegible]

เป็นสิ่งที่มีบุญมีผลมากมาย
เรื่องเมฆขาวบริสุทธิ์เห็น
สั่งได้เช่นมีคุณค่ามหาศาล
ดูจะสว่างไสวอย่างไรในนิมิต
ให้ดูอยู่บ้านเราในดอกขาว
ไปทุก處 คงมีผล เป็น
ในทางนี้เองนพ เป็นอัน
ไปจึงมีผลมากมาย
ทางนี้เองนพ เป็นอัน
ไปจึงมีผลมากมาย
ทางนี้เองนพ เป็นอัน
ไปจึงมีผลมากมาย

[illegible][illegible][illegible][illegible]

เป็นสิ่งที่ห้ามมิให้ผู้ใดกล่าวหาว่าตน
 รับผิดชอบหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง
 กับคดีอาชญากรรมใด ๆ

[illegible][illegible][illegible][illegible]

คำนำ

พื้นที่ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่ที่มีการละเล่นโนรามานาน พบว่าในตำบลเดียวกันมีโนราถึง 17 คณะแสดงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นที่คนนิยมและสืบทอดกันมา แต่ปัจจุบันความนิยมเหล่านี้ลดน้อยลงเนื่องจากมีสิ่งดึงดูดใจที่มากกว่า ส่งผลให้เด็กในชุมชนขาดการเรียนรู้ที่จะสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางกลุ่มโรงเรียนตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมาในอนาคต ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับใหม่มุ่งเน้นให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มครูและชุมชนเห็นว่าเป็นโอกาสในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ของเด็ก ชุมชน และโรงเรียน จึงได้จัดทำงานวิจัยใน “โครงการกระบวนการจัดการทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องโนรา” โดยย้อนไปศึกษาภูมิปัญญาโนราในท้องถิ่น

ชุมชนก็มีความต้องการให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการรำนโนราเบื้องต้นให้กับนักเรียนในเวทีประชาคม และในโอกาสที่ไปพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองส่วนใหญ่มองเห็นความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าว โรงเรียนจึงได้จัดทำหลักสูตรการรำนโนราเบื้องต้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน โดยเน้นที่จะปลูกฝังให้นักเรียนได้มีความพัฒนาเกี่ยวกับจิตใจ การมีสัมมาคารวะ ความดีริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนทักษะปฏิภาณไหวพริบในการรำนและขับบทโนรา และเพื่อเป็นการบริการท้องถิ่นได้ เมื่อชุมชนมีงานรื่นเริงต่างๆ อีกทั้งการตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น เป็นการแสดงตัวตนของคนตำบลโคกทราย

คณะผู้จัดทำ

17 พฤษภาคม 2547

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
•	
หลักสูตรท้องถิ่นการร่ำโนราเป็นองค์	1
ทรงสร้างวิชา	2
ฉบับายเนื้อหา	3
แผนการจัดการเรียนการสอน	4
หลักการจบหลักสูตร	5
โครงการสอน	6
ทรงวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา	7
เป้าหมายปีสัญญา	8
มาตรฐานและสาระเรียนรู้ช่วงชั้น	9
ผลการศีกษาวิจัย	
เป้าหมายและความเป็นมาของโนรา	10
องค์ประกอบโนรา	15
วิธีการฝึกโนรา	24

หลักสูตรท้องถิ่น การรำโนราเบื้องต้น

หลักการ

หลักสูตรการรำโนราเบื้องต้น มีหลักการดังนี้

1. การรำโนราเบื้องต้นจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน
2. เป็นหลักสูตรอาชีพที่จัดไว้เพื่ออนาคต
3. เป็นการให้ความรู้แก่ผู้เรียนทั้งด้านความรู้และภาคปฏิบัติ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรี-นาฏศิลป์ไทย และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะดำรงรักษาไว้ให้ชนชาติต่อไป
5. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

จุดมุ่งหมายสาระการเรียนรู้ (มาตรฐานช่วงชั้น)

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรำโนราเบื้องต้น
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้นในการรำโนรา
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้เป็นพื้นฐาน
4. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการรำโนราและศิลปวัฒนธรรมอื่น ๆ และมีคุณธรรม
6. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสดงโนรา

จุดประสงค์ในการเรียนรู้ (ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)

1. บอกลักษณะความสำคัญและประโยชน์ของการรำโนราได้
2. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทางด้านดนตรี – นาฏศิลป์ไทยได้
3. เด็กสามารถบรรเลงดนตรีโนราเบื้องต้นได้
4. เด็กสามารถรำโนราเบื้องต้นได้
5. เด็กสามารถรำและขับร้องบทโนราเบื้องต้นง่าย ๆ ได้
 - 5.1 เพลงหน้าพาทย์ ได้แก่ บทคุณเอยคุณครู
 - 5.2 เพลงรำแพนตระ ได้แก่ บททูลรูสอน
 - 5.3 เพลงทับเพลงโทน ได้แก่ บทสอนรำ บทปฐมน
6. เด็กสามารถขับร้องบทหน้าบ้าน กลอนสี่ กลอนแปดได้
7. เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของท้องถิ่นได้

โครงสร้างวิชา

ที่	เนื้อหา	คาบเวลา / สัปดาห์		หมายเหตุ
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	
1	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับค่านานของโนรา	2 *	3	
2	เครื่องดนตรีโนราและการบรรเลง	1	5	
3	เครื่องแต่งกายโนรา	1		
4	การขับร้องบทและการรับบท		5	
5	การรำยี่ราเบื้องต้น		17	
6	การขับร้องการรำบท		2	
7	การแสดงโนรา ทักษะบวชนทำ		2	

ตอบขำยเนื้อหา

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำนาน
2. การบรรยายละครโนรา
 - 2.1 เพลงใหม่โรง
 - 2.2 เพลงร่ายหน้าโต๊ะ
 - 2.3 เพลงหน้าโต๊ะ
 - 2.4 เพลงโหมมเพลงทับ
 - 2.5 เพลงนาต
 - 2.6 เพลงโค
 - 2.7 เพลงการทำบท
3. การขับร้องบท การรับบท
 - 3.1 การกาศครู
 - 3.2 ร่ายหน้าโต๊ะ (อุณเอยคุณครู ฯลฯ)
 - 3.3 ร่ายแคะ (ครูสอน ฯลฯ)
 - 3.4 เพลงโหมมเพลงทับ (สอนรับบทปฐม ฯลฯ)
 - 3.5 กลอนสี่
 - 3.6 กลอนหก
 - 3.7 กลอนแปด
4. การร่ำเบื้องต้น
 1. การจับ
 2. การร่ำทำสอคล้อง
 3. ทำลงฉาก
 - 3.1 ฉากแขน
 - 3.2 ฉากขา
 4. การขึ้น การทรงตัว
 5. แม่ท่า ครูสอน สอนร่ำ ปฐม
 6. การร่ำทำแม่บท
 - 6.1 การร่ำบทลสุสอน
 - 6.2 การร่ำบทสอน
 - 6.3 การร่ำบทปฐม
 - 6.4 การร่ำทำคำพริศ
 - 6.5 การร่ำว่าบทกลอนสี่

7. การแสดงโนรา

แนวการจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายฯ จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความสะดวก และความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
2. จัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจ
3. ในกาจัดการเรียนการสอน ให้ใช้วิธีผสมผสานในการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการเรียนรู้
4. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยม และการพัฒนาจริยธรรมอย่างมีเหตุผล
5. ในการเสริมสร้างค่านิยมที่มีไว้ในจุดมุ่งหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ การประหยัด ความอดทน ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
6. การวัดผลประเมินผลควรเน้นลักษณะนิสัยในการทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการกล้าแสดงออก

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. ใบงาน
3. เทป วิดีโอ
4. เครื่องดนตรีโนรา
5. แบบประเมินผลก่อนเรียน หลังเรียน
6. แบบประเมินผลการศึกษา

แนวการวัดผลและประเมินผล

1. การทดสอบ
2. การสังเกตการปฏิบัติ
3. การประเมินเชิงทัศนคติ คุณธรรมและจริยธรรม

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร

1. เวลาเรียน 40 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง
2. หน่วยการเรียน
ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปีการศึกษา
มีหน่วยการเรียนเท่ากับ 1 หน่วยการเรียน

3. การประเมินผลการเรียน

3.1 ประเมินผลก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบ

3.2 ประเมินผลระหว่างเรียน โดยการสังเกต การปฏิบัติงาน (การแสดง)

3.3 การประเมินผลเมื่อจบหลักสูตร โดยใช้แบบทดสอบและการสังเกตการแสดงการรำโนรา

หลักเกณฑ์การจบหลักสูตร

1. เวลาเรียน 40 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง
2. หน่วยการเรียนรู้
ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง / สัปดาห์ / ปีการศึกษา
มีหน่วยการเรียนรู้เท่ากับ 1 หน่วยการเรียนรู้
3. การประเมินผลการเรียน
3.1 ประเมินผลก่อนเรียน โดยให้แบบทดสอบ
3.2 ประเมินผลระหว่างเรียน โดยการสังเกต และการปฏิบัติ
3.3 ประเมินผลเมื่อจบหลักสูตร โดยการใช้แบบทดสอบและการปฏิบัติ
4. เกณฑ์การจบหลักสูตร
4.1 ต้องมีเวลาเรียน และรวมกิจกรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
4.2 ต้องผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่น้อยกว่า 60
4.3 ระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 1

คำชี้แจงประกอบการจัดทำคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรท้องถิ่น

การรำโนราเบื้องต้น
ระดับประถมศึกษา

นางสาธิตี สุขบัวแก้วและคณะ

โรงเรียนวัดควนแพ้ว, โรงเรียนบ้านควนแหว, โรงเรียนวัดพรุพ่อ
เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2544 ได้แบ่งหลักสูตรออกเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักเข้าใจท้องถิ่นของตนเอง ย่อมจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรักความผูกพันในท้องถิ่นของตนเอง

ทางผู้จัดทำจึงได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นการร่ำโนราเบื่องต้นขึ้น เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น การจัดทำในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจาก

1. นายคำรง ฉันทจิตต์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดสวนแพ
2. นายคณิง ทนงาน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านควนแหวง
3. นายอะหรีด เบ็ญหมะหมิน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพรหม
4. นายสมคิด ทองสง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนประชาบำรุง
5. นายสุนทร นาคประดิษฐ์	ประชาชนบ้าน
6. น.ส.ฉัฐกานต์ หมั่นสนิทา	งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นพัทลุง

ขอขอบคุณคณะกรรมการฯ และคณะกรรมการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศ.โลกทรายทุกท่าน ที่ร่วมพิจารณาและร่างหลักสูตรการร่ำโนราเบื่องต้นจนสำเร็จ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
อีกหนึ่ง
ครั้งหนึ่ง

นางสาวฉวี สุขวัวแก้วและคณะ

25 เมษายน 2547

คำชี้แจงประกอบการจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ชื่อรายวิชา	การร่ำโนร่าเบื้องต้น
กลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา	วิชาเลือก/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ระดับ	ประถม
ผู้จัดทำ	สาธิตินี * สุงบัวแก้ว และคณะ
สนับสนุนโดย	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ความเป็นมาของโครงการ

พื้นที่ ต.โคกทราย อ.ป่าบอน จ.พัทลุง เป็นพื้นที่ที่มีการละเล่นโนร่ามานานพบว่ามีโนร่าถึง 17 คณะ แสดงซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่คนนิยมและสืบทอดกันมา แต่ปัจจุบันความนิยมเหล่านั้นลดน้อยลงเนื่องจากมีสิ่งดึงดูดใจที่มากกว่า เราความมั่นคงทางจิตใจโดยการถ่ายทอดผ่านการเล่นโนร่าความรู้สึกลึกซึ้งในวิถีปัญญาต้องดึงออกไป ส่งผลให้เด็กในชุมชนขาดการเรียนรู้ที่จะสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางกลุ่มโรงเรียนตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมาในอนาคตประกอบกับ พบร.การศึกษาระดับใหม่มุ่งเน้นให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มครูเห็นว่า เป็นโอกาสในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กร่วมกับชุมชน จึงคิดจัดทำกระบวนการทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องโนร่าขึ้นมาโดยการยืมไปศึกษาภูมิปัญญาต่าง ๆ ของโนร่าในท้องถิ่น

คำอธิบายวิจัย

- กระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องโนร่าอย่างไร
- ชุมชนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องโนร่าได้อย่างไร
- โนร่าเกี่ยวข้องกับความเป็นมาของชุมชนอย่างไร และทำไมท้องถิ่นจึงสนใจเรื่องโนร่า

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษากกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
- เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการร่ำโนร่ามาเป็นเครื่องมือ

พื้นที่เป้าหมาย

1. โรงเรียนวัดควนเพ็ญ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ต.โคกทราย อ.ป่าบอน จ.พัทลุง มีเขตบริการคือ หมู่ที่ 4,5,6,10
2. โรงเรียนบ้านควนแหวง ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ต.โคกทราย อ.ป่าบอน จ.พัทลุง มีเขตบริการคือ หมู่ที่ 7,8,11
3. โรงเรียนวัดพรหม ตั้งอยู่หมู่ที่ 12 ต.โคกทราย อ.ป่าบอน จ.พัทลุง มีเขตบริการคือ หมู่ที่ 2

วิธีการดำเนินงาน

- จัดประชุมผู้รู้เรื่องโนรา เพื่อเตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจในโครงการหาข้อมูลเรื่องโนรา โดยการสำรวจในพื้นที่แต่ละเป็นค้นหาข้อมูล
- จัดเวทีผู้รู้เรื่องโนราเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาในเบื้องต้น
- ศึกษารายละเอียดเชิงลึกเรื่องโนรากับภูมิปัญญาท้องถิ่น 17 คณะ
- วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด เรื่องราวเกี่ยวกับโนรา ประวัติ ความสนใจของคนในชุมชน
- ประชุมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นฉบับทดลอง
- เสร็จจบการสอน โดยนิสิตปฏิบัติงานท้องถิ่นเข้าร่วมเตรียม
- ทดลองสอนในช่วง 1 ปีการศึกษา
- ประเมินหลักสูตร ปรับปรุง เพิ่มเติม
- เผยแพร่งานวิจัยพร้อมหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ช่วงที่ 1-6

คณะผู้วิจัย, ภูมิปัญญาท้องถิ่น กระบวนการศึกษาเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและจำนวนภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ได้กระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
- ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการของชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับโนรา
- ได้แนวทางการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

เหตุผลและความจำเป็น

และชุมชนก็มีความต้องการให้โรงเรียนได้จัดหลักสูตรการว่าโนราเบื้องต้น ให้กับนักเรียนและเมื่อไปพบพูดคุยกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่แล้วก็เห็นความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าว โรงเรียนจึงได้จัดทำหลักสูตรการว่าโนราเบื้องต้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน โดยเน้นที่จะปลูกฝังให้นักเรียน ได้มีการพัฒนาเกี่ยวกับจิตใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนทักษะปฏิภาณไหวพริบในการรับและขับบทโนราและเพื่อเป็นการบริการท้องถิ่น ได้มีชุมชนมีงานรื่นเริงต่าง ๆ อีกทั้งการตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นเป็นการแสดงตัวตนของคนตำบลโคกทราย

จุดประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติของโนรา
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะเบื้องต้นในการว่าโนรา
3. เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง
4. เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถเบื้องต้นได้

5. เพื่อให้แก่นักเรียนช่วยกันรักภาษาศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้
6. นักเรียนสามารถรู้และเข้าใจบทบาทต่างๆ ได้
7. นักเรียนสามารถแสดงละครประกอบเรื่องราวได้
8. นักเรียนมีความกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

รอบรู้เรื่องราว

การศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมา การแสดงละครดนตรี การขับร้องบทต่างๆ การรับบท การขับร้องคำพูดต่างๆ

การปฏิบัติ การแสดงละครดนตรีโนรา การขับร้องต่างๆ การรับบท การรำท่าต่างๆ เบื้องต้น การขับร้องบทครูสอน สอนว่า บทปฐม การทำบทคำพริ้วรายหน้าละคร กลอนสี่ กลอนแปด

ขอบข่ายเนื้อหา

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำนานโนรา
2. เครื่องดนตรีและคองโนรา
 - 2.1 ทับ
 - 2.2 กลอง
 - 2.3 โหม่ง
 - 2.4 ลึง
 - 2.5 ปี่
 - 2.6 ซอ
 - 2.7 กรับ
3. ทำรำเบื้องต้น
 - 3.1 การจับ
 - 3.1.1 การจับบน
 - 3.1.2 การจับกลาง
 - 3.1.3 การจับล่าง
 - 3.2 การตั้งวง
 - 3.2.1 การตั้งวงบน
 - 3.2.2 การตั้งวงกลาง
 - 3.2.3 การตั้งวงล่าง
 - 3.3 การรำทำศอศร้อย
 - 3.4 การรำทำลงฉาก
 - 3.5 การรำทำนาค
 - 3.6 การเดิน
 - 3.7 การรำท่าเล้า
 - 3.8 การรำทำออกจากม่าน
4. การขับร้องบท
 - 4.1 การกาศศรูปแบบง่าย ๆ
 - 4.2 บทรำหย่น้ำสระ
 - 4.3 บทกรูตอน
 - 4.4 บทสอนรำ
 - 4.5 บทปฐม

- 4.6 กลอนสี่
- 4.7 กลอนแปด
- 4.8 บทคำพริศ
5. การร่ายรำพร้อมกับการขับร้องบท
 - 5.1 บทครูสอน
 - 5.2 บทสอนรำ
 - 5.3 บทปฐมน
 - 5.4 บทร่ายแตรระ
 - 5.5 กลอนสี่
 - 5.6 กลอนแปด
 - 5.7 การทำบทคำพริศ
 - 5.8 การร่ายรำเพลงทับ. เพลงโทม
6. การแสดงการร่ายรำโนรา
 - 6.1 การรำโนราตั้งแต่ต้นจนจบตั้งแต่ได้เรียนมา

แนวดำเนินการ

เพื่อให้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ประสบความสำเร็จตามจุดหมายหมาย จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด และความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
2. จัดให้ผู้เรียน ได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจ
3. การจัดการเรียนการสอนให้ใช้วิธีผสมผสาน การให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม
4. การเสริมสร้างค่านิยมต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ความซื่อสัตย์ การประหยัด ความอดทน การมีวินัย ความรับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่กันไป
5. การประเมินผลควรเน้นลักษณะนิสัยในการทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออก และการเป็นผู้นำ

เกณฑ์การจบหลักสูตร

1. ต้องมีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียน
2. ต้องผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. ระดับผลการเรียน ไม่ต่ำกว่า 1

คำอธิบายรายวิชา

ชื่อรายวิชา

การรำนโนราเบื้องต้น

เวลาเรียน

2 ชั่วโมง / สัปดาห์ / ปีการศึกษา

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้เท่ากับ 1 หน่วยการเรียนรู้

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ประวัติโนรา ความสำคัญ ประโยชน์ อุปกรณ์การแสดง บทกลอน ทำรำน เครื่องดนตรีโนรา การแต่งกายของโนรา

การปฏิบัติงานฝึกบรรเลงดนตรีโนรา ทำรำนต่าง ๆ การขับร้องบทการรำแบบต่าง ๆ การขับร้องบทและการรับบท การขับร้องกลอนสี่ กลอนแปด เพลงโทม เพลงทับ เพลงรำยหน้าและ จดบันทึกและ การประเมินผลงานของตนเองได้

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการบรรเลงเครื่องดนตรีโนราและการรำโนราเบื้องต้น ค้นในบทต่าง ๆ ได้ ตลอดจนการขับร้องบทต่าง ๆ

สัดส่วนคะแนน

ระหว่างภาค * ปลายภาค

70 * 30

จุดประสงค์

รายวิชา การรำนร่าเบ้องต้น

2 ชม. / สัปดาห์ / ภาคเรียน

1. บอกความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ ของการรำนร่า
2. นักรเรียนมีความรู้ความสามารถในการบรแสดงเครื่องดนตรีโนร่าได้
3. นักรเรียนสามารถเล่น่าประวัติของโนร่าได้
4. นักรเรียนสามารถแสดงท่ารำนร่าเบ้องต้นได้
5. นักรเรียนมีทักษะในการรำนร่าเบ้องต้น
6. นักรเรียนมีเจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. นักรเรียนสามารถร่าและขับร้องบทโนร่าประเภทต่าง ๆ ได้
8. นักรเรียนมีพื้นฐานในการแสดงโนร่าอาชีพร
9. นักรเรียนกล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร
10. นักรเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

โครงการสอนรายวิชา

การรำนร่าเบ้องต้น

สัปดาห์ที่	เนื้อหาสาระ	เวลาเรียน	จุดประสงค์การเรียนรู้
1	การปฐมนิเทศ 1. การไหว้ครู 2. การรู้จักกับเครื่องดนตรี 3. การรู้จักเครื่องแต่งกาย 4. การปฏิบัติต่อเครื่องดนตรี 5. การปฏิบัติต่อครู/เพื่อนในการฝึกซ้อม 6. การเก็บรักษาอุปกรณ์ 7. การทำความสะอาดสถานที่ สัปดาห์ เอกสารประกอบการเรียน	1 สัปดาห์	1. เพื่อให้ นักรเรียนมีความรู้ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณี 2. เพื่อให้ นักรเรียนมีเจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น 3. เพื่อให้ นักรเรียนมีความกล้าในการแสดงออก
2-3	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับค่านานโนร่า	2 สัปดาห์	1. เพื่อให้ นักรเรียนเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น 2. เพื่อให้ นักรเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติของโนร่า

ตารางวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา

กิจกรรม	เนื้อหาและองค์ประกอบ	จุดประสงค์
1. การศึกษา	2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโนรา - ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ - ประวัติการแสดงโนรา - ทำรำและบทกลอนต่าง ๆ - เครื่องดนตรีและอุปกรณ์การแสดง	1. บอกความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ ของการรำโนรา 2. นักเรียนมีความสามารถบรรเลงเครื่องดนตรี โนรา ได้ 3. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ประวัติของ โนรา 1. นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการบรรเลงดนตรี โนรา ในจังหวะต่าง ๆ ได้ 2. นักเรียนมีทักษะในการแสดง โนรา 3. นักเรียนกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องและชื่นชมในผลงาน 4. นักเรียนมีจิตสำนึกรักและห่วงใยในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 1. นักเรียนมีทักษะเบื้องต้นในการรำ โนรา ได้ 2. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการรำ โนรา 3. นักเรียนมีทักษะสามารถรำ โนรา ขึ้นพื้นฐานได้
2. การปฏิบัติ	2. การบรรเลงดนตรีโนรา - การขึ้นเครื่อง การลงเครื่อง - เพลงโหม - เพลงโค - เพลงโหมโรง - เพลงร่ายหน้าแต่ละ - เพลงร่ายแต่ละระ	
	3. การรำโนราเบื้องต้น - การจับ - การตั้งวง - การรำท่าเตล้า - การรำท่าออกกमानและเข้าฉาก - การรำบทครูสอน - การรำบทสอนรำ - การรำบทปฐม - การรำและทำบทร่ายหน้าแต่ละ - การรำและทำบทลำพรัศ - การขับกลอนสี่ - การขับกลอนแปด - การขับร้องและทำบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4. การแสดงโนรา	

สัปดาห์	เนื้อหาสาระ	เวลาเรียน	จุดประสงค์การเรียนรู้
6-7	การฝึกซ้อมดนตรีโนรา - การขึ้นเครื่อง - การลงเครื่อง - การบรรเลงเพลงคัมภีร์ - การบรรเลงเพลงทับ - การบรรเลงเพลงโหม - การบรรเลงเพลงโค - การบรรเลงเพลงนาค	2 สัปดาห์	1. การมีเจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง 2. มีความสามารถในการบรรเลงดนตรีโนราได้
8-9	การฝึกซ้อมดนตรีโนราในจังหวะ - ครูสอน - สอนรำ - บทปฐม - การออกจากม่าน - การเข้าโรง - การขับร้องกลอนสี่ - การขับร้องกลอนแปด	2 สัปดาห์	1. นักเรียนมีความสามารถบรรเลงดนตรีโนราได้ 2. นักเรียนมีความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
10-11	การขับร้องบทและการรับบทต่าง ๆ การรับบทและขับร้องกลอนสี่ การรับบทและการขับร้องกลอนแปด การขับและการรับทศอนรำ การขับและการรับบทปฐม การฝึกทำรำ	2 สัปดาห์	1. นักเรียนสามารถขับและรับบทต่าง ๆ ได้ 2. นักเรียนกล้าแสดงออกได้อย่างถูกต้อง 3. นักเรียนสามารถแสดงความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้
12-14	การฝึกทำรำ - การจีบ - การค้วง - การรำเบื้องต้น - การรำเพลงโคการรำเพลงโหม	2 สัปดาห์	1. นักเรียนสามารถรำโนราทำรำเบื้องต้นได้ 2. นักเรียนกล้าแสดงออก 3. นักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำในการเข้าหรือออกจากม่าน

สัปดาห์ที่	เนื้อหาสาระ	เวลาเรียน	จุดประสงค์การเรียนรู้
37-38	การทบทวน - การกาศโธรง - การร้ําเบ้องค้ณ - การร้ําบทลอรุศอน - การร้ําบทลอรุณร้ํา - การร้ําบทปฐม - การร้ําบทร้ําชยห้ําแะละ - การท้ําบทล้ําพรัค	2 สัปดาห์	1. เพื่อให้้ณกเรยชนสามารถร้ําโนรนาเบ้องค้ณได้ 2. เพื่อให้้ณกเรยชนมีพ้ณฐาน 3. เพื่อให้้ณกเรยชนมีควาณ ช้ณชนค่อศัลปวัศณ ชรรมในพ้ณถ้ณของคณ เอง
39-40	ทลศอบภาคควาณรู้แะละปฐบค	2 สัปดาห์	1. เพื่อให้้ณกเรยชนได้ อนุรักยศัลปวัศณชรรม ของท้องถ้ณ 2. เพื่อบปฏคฝ้งวัศณชรรม ให้้ชนร้ําหถ้งได้รัคยา ไว้

ทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องโนรา
ฉบับตำบลโคกทราย อำเภอปานอง จังหวัดพัทลุง

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ (ปี)	ที่อยู่	วุฒิการ ศึกษา	หมายเหตุ
1	นายผั่น ขวัญคง	82	หมู่ที่ 11 ต. โคกทราย	ป. 4	
2	นายเจริญ ขวัญคง	50	หมู่ที่ 11 ต. โคกทราย	ป. 4	
3	นายเคลื่อน ทองจันทร์แก้ว	44	หมู่ที่ 11 ต. โคกทราย	ป. 4	
4	นายละมุน ปอดดแก้วทอง	53	หมู่ที่ 5 ต. โคกทราย	ป. 4	
5	นายคค คงแก้ว	57	หมู่ที่ 1 ต. โคกทราย	ป. 4	
6	นางสายทิพย์ เครือแก้ว	38	หมู่ที่ 5 ต. โคกทราย	ปริญญาตรี	
7	นายศลาย ทองจันทร์แก้ว	52	หมู่ที่ 8 ต. โคกทราย		
8	นายพ่วง รักนุ้ย	74	หมู่ที่ 4 ต. โคกทราย	ป. 4	
9	นายเศียร สุวรรณโณ	63	หมู่ที่ 5 ต. โคกทราย	ป. 4	
10	นายผิน ขวัญคง	73	หมู่ที่ 9 ต. โคกทราย	ป. 4	
11	นางมาลัย สุวรรณรัตน์	36	หมู่ที่ 6 ต. โคกทราย	ป. 6	
12	นางอรุณ ยกจันทร์	37	หมู่ที่ 6 ต. โคกทราย	ป. 6	
13	นางแหวง คงบัว	42	หมู่ที่ 8 ต. โคกทราย	ป. 6	
14	นายประเสริฐ ชาวทอง	60	หมู่ที่ 5 ต. โคกทราย	ป. 4	
15	นายคลอง อินจันทร์ศรี	69	หมู่ที่ 8 ต. โคกทราย	ป. 4	
16	นางพูน ผ่าชู	32	หมู่ที่ 6 ต. โคกทราย	ป. 4	
17	นายเพียร จิงชัย	67	หมู่ที่ 6 ต. โคกทราย	ป. 4	

ความสำคัญ

สาระการเรียนรู้ในเรา เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางกายแสดง ท้องถิ่น ชื่นชมสุนทรียภาพความมีคุณค่าที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ของชุมชนในตำบลโคกทราย กิจกรรมนี้นำไปสู่ในการพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม นำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ในเราในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อในตนเอง และกล้าแสดงศักยภาพของตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้

วัตถุประสงค์

การเรียนรู้ในเรา มุ่งให้ผู้เรียนแสดงความรู้ ความเข้าใจถึงวิถีการรำโนราตามรูปแบบภูมิปัญญาใน ท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้เรียนสามารถค้นหาคำกี่ยว ความสนใจ ด้วยตนเอง สามารถถ่ายทอดมมของชีวิตภายในท้องถิ่นโดยเห็นคุณค่าของโนราซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชุมชนใน ตำบลโคกทราย

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรโนรา ผู้เรียนสามารถแสดงออกทางวัฒนธรรม มีสัมมาคารวะ มีระเบียบวินัย สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

มาตรฐาน น.1 เข้าใจและแสดงออกทางศิลปการรำโนราโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างโนรากับประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรมตามแบบแผน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3)	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3)
1. นำความรู้และประสบการณ์เบื้องต้นเกี่ยวกับตำนานโนรามาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน 2. แสดงออกทางการบรรเลงดนตรีโนรา 3. ความสำคัญของเครื่องแต่งกายโนรา 4. การขับร้องบทและรับบทง่าย ๆ 5. การรำโนราเบื้องต้น 6. การขับร้องบทและการทำบท 7. การแสดงโนราตามแบบแผน	1. การนำความรู้เกี่ยวกับตำนานโนราไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2. การบรรเลงดนตรีโนราเบื้องต้น 3. บอกชื่อเครื่องแต่งกายโนรา 4. การขับร้องบทและรับบทโนราง่าย ๆ 5. การแสดงออกทางกรรำโนราเบื้องต้น 6. การขับร้องบทโนรา 7. การรำโนราตามแบบแผน

มาตรฐานการเรียนรู้สูงชันและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ช่วงชั้นที่ 1

มาตรฐาน น.1 เข้าใจและแสดงออกทางศิลปการรำโนราโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างโนรากับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมตามแบบแผน

มาตรฐานการเรียนรู้สูงชัน	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี		
	ชั้น ป. 1	ชั้น ป. 2	ชั้น ป. 3
1. นำความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำนานโนรา มาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน	1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตำนานโนรา	2. สามารถเล่าตำนานโนราย่างสั้นๆ ได้	1. สามารถเล่าตำนานโนราพอสังเขปได้
2. แสดงออกทางการบรรเลงดนตรีโนรา	1. รู้จักชื่อเครื่องดนตรีและวิธีการเก็บรักษา เช่น ฉิ่ง กลองทับ โหม่ง ปี่ ขอ กรับ	1. รู้จักวิธีการใช้เครื่องดนตรีและวิธีการเก็บรักษา เช่น ฉิ่ง กลอง โหม่ง	1. รู้จักวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีและวิธีการเก็บรักษา เช่น ฉิ่ง กรับ กลอง โหม่ง
3. ความสำคัญของเครื่องแต่งกายโนรา	1. รู้จักชื่อเครื่องแต่งกายโนรา ได้แก่ หางหงส์ เทริด รัตอก กลุ่มไหล่	1. สามารถบอกชื่อเครื่องแต่งกายโนรา ได้แก่ หางหงส์ เทริด รัตอก กลุ่มไหล่ ปั้งคอ ผ้าถุง สนับเพลา ผ้า	1. สามารถบอกชื่อเครื่องแต่งกายโนรา ได้แก่ หางหงส์ เทริด รัตอก กลุ่มไหล่ ปั้งคอ ผ้าถุง สนับเพลา หน้าผ้า ผ้าห้อย ผ้า
4. การขับร้องบทและการรำโนรา	1. สามารถขับร้องบทสรรเสริญครูได้	1. สามารถขับร้องบทสรรเสริญครู บทครูสอนได้	1. สามารถขับร้องบทสรรเสริญครู บทครูสอน บทสอนรำได้

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วง ชั้นที่ 1 (ป. 1-3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี		
	ชั้น ป. 1	ชั้น ป. 2	ชั้น ป. 3
5. การร่ำโนราเป็นเบื้องต้น	1. แสดงท่าการร่ำโนราเบื้องต้น ท่าจีบ ท่าตั้งวง ท่าลงฉาก ได้	1.แสดงท่าการร่ำโนราเบื้องต้น ท่าจีบ ท่าตั้งวง ท่าลงฉาก การเดิน การนำฉาก ได้	1.แสดงท่าการร่ำโนราเบื้องต้น ท่าจีบ ท่าตั้งวง ท่า ลงฉาก การเดิน การนำฉาก และ การร่ำโนราเบื้องต้น ได้
6. การขับร้องบทการร่ำ ทำบท	1. -----	1. สามารถขับร้อง กลอนสี่ได้	1. สามารถขับร้อง กลอนสี่ กลอนแปดได้
7. การแสดงโนราตามรูปแบบที่กำหนด	1. สามารถแสดงการร่ำโนราบทครูสอนได้	1. สามารถแสดงการร่ำโนราบทครูสอน บทสอนร่ำได้	1.สามารถแสดงการร่ำโนราบทครูสอน บทสอนร่ำ บทปฐมน ได้

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ช่วงชั้นที่ 2

มาตรฐาน น.1 เข้าใจและแสดงออกทางศิลปการรำโนราโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างโนรากับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมตามแบบแผน

มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี		
	ชั้น ป. 4	ชั้น ป. 5	ชั้น ป. 6
1. นำความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำนานโนรา มาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน	5. บอก เล่า ตำนานโนราในตำบลโคกทรายได้	1. บอก เล่า ตำนานโนราในตำบลโคกทรายอย่างละเอียด ได้	1. บอก เล่า วิเคราะห์ ตำนานโนราในตำบลโคกทราย เขียนโครงงานได้
2. แสดงออกทางการบรรเลงดนตรีโนรา	1. สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีโนราในจังหวะง่ายได้	1. สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีโนราในจังหวะขึ้นเครื่อง ลงเครื่อง ตำนาน เพลงโคได้	1. สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีโนราในจังหวะขึ้นเครื่อง ลงเครื่อง ตำนาน เพลงโค เพลงโทน เพลงทับ ได้
3. ความสำคัญของเครื่องแต่งกายโนรา	1. สามารถแต่งกายเครื่องโนราโดยมีผู้คอยช่วยเหลือได้	1. สามารถแต่งกายเครื่องโนราแต่งหน้า โดยมีผู้คอยช่วยเหลือ ได้	1. สามารถแต่งกายเครื่องโนราแต่งหน้า ได้ด้วยตนเอง
4. การขับร้องบทเพลงการรับบทโนรา	1. ขับร้องบทครูสอนบทสอนรำ บทปฐมปฐมได้	1. ขับร้องบทครูสอนบทสอนรำ บทปฐมกลอนสี่ กลอนแปดได้	1. ขับร้องบทหน้าม่านบทครูสอน บทสอนรำ บทปฐม กลอนสี่ กลอนแปด กลอนหก ท้าบต่างๆ ได้
5. การรำโนราเบื้องต้น	1. แสดงการรำโนราเบื้องต้นเป็นหมู่ได้	1. แสดงการรำโนราเบื้องต้นเป็นหมู่พร้อมเพรียงได้อย่างสวยงาม	1. แสดงการรำโนราเบื้องต้นคนเดียวได้สวยงามด้วยความมั่นใจ

มาตรฐานการเรียนรู้ผู้ช้ ชั้นที่ 2 (ป.4-6)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี		
	ชั้นป.4	ชั้นป.5	ชั้นป.6
6. การขับร้องบท การร่ำทำบทในรา	1. สามารถร่ำและขับ ร้องบทกลอนสี่ กลอนหก กลอน แปดได้	2. สามารถร่ำและขับ ร้องบทกลอนหนึ่ง ร่ายและระ ทำบทงาয়া ได้	1. สามารถขับร้อง บทและร่ำบท เพลงหน้าและระ เพลงโหม เพลงทับ ฯลฯ ได้
7. การแสดงโนราตาม รูปแบบที่กำหนด	1. สามารถแสดงการร่ำ บทปฐมได้อย่างถูกต้อง สวยงาม	1. สามารถแสดงการร่ำ บทปฐมได้อย่างถูกต้อง สวยงามด้วยความมั่นใจ	1. สามารถแสดงการร่ำ โนราตามแบบแผนได้ ถูกต้องสวยงามด้วย ความมั่นใจ

ภาคผนวก

บทที่ ๑

ผลการศึกษาวิจัย

ตำนานและความเป็นมาของโนรา

โนรา เป็นศิลปะการแสดงอย่างหนึ่งที่คนในท้องถิ่นภาคใต้นิยมชมชอบและรู้จักแพร่หลาย ศิลปะการฟ้อนรำแบบหนึ่งมีจุดกำเนิดในถิ่นใต้ และได้ถ่ายทอดการแสดงสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาช้านานจนถึงปัจจุบัน เกี่ยวกับเรื่องราวที่มาของโนรานั้นพบว่าได้มาจากการบอกเล่าปากต่อปาก เมื่อกาลเวลาผ่านไปเนิ่นนาน ความที่บอกเล่ากันมา ได้ผิดแปลกแตกต่างกันไปหลายกระแสซึ่งพอจะสรุปรายละเอียดโดยสังเขปได้ดังนี้

ความหมายของโนรา

คำว่า “โนรา” ตามความหมายพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หน้า ๔๔๖)

ได้บัญญัติไว้ว่า “โนราเป็นภาษาปากมาจากคำว่า มโนราห์ ซึ่งหมายความว่า ศิลปะการแสดงพื้นเมืองอย่างหนึ่งของภาคใต้ บางครั้งเรียกว่า “มโนห์รา” ก็มี คำว่า “มโนราห์” นี้คงจะใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า “มโนหระ” คือหมายถึง เป็นที่ขบใจ น่ารัก สวยงาม (เรื่องเดียวกันหน้า๒๒๕)

สุนันทา ไตรจักษ์ ได้สรุปข้อสันนิษฐานของคำว่า โนรา โดยรวบรวมมาจากแนวความคิดต่างๆได้ดังนี้ (สุนันทา ไตรจักษ์ โชนละครฟ้อนรำและการละเล่นพื้นเมือง หน้า ๑๔๕-๑๔๖)

๑. โนรา หรือ มโนราห์ น่าจะมาจากชื่อนางมโนราห์ ซึ่งเป็นเรื่องที่แสดงอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่โบราณ และเรียกคำนี้ซึ่งเป็นคำลหุพยางค์หน้าออก ตามความนิยมของชาวภาคใต้

๒. มาจากการทำพิธีโนรา น่าจะเป็นนาฏศิลป์ของชาวภาคใต้โดยตรง ไม่ได้มาจากคำว่า “มโนราห์” หรือ “มโนหระ” ตามที่พจนานุกรมได้ให้ความหมายไว้

๓. โนรา หรือมโนราห์ น่าจะเป็นการละเล่นดั้งเดิมของภาคใต้ที่วิวัฒนาการบงสร้างของพรานล่าสัตว์ โดยวิเคราะห้ได้จากเครื่องดนตรีทุกชิ้น จะเห็นได้ว่ามาจากพราน เช่น ใช้ใบไม้ปารีชกสัตว์อ่อนเป็นที่มาของเครื่องเป่า คือปี่ การเคาะไม้ เป็นที่มาของเครื่องเคาะจังหวะ เช่น กรับ ฉิ่ง ฉาบ การจับฝั่ง มีการกล่อมฝั่ง เป็นที่มาของการ “ขับบท” หรือ “ร้องกลอน” และในการล่ากระเจงของ

พราณ ได้ใช้ไปไม่ร่องสูงๆ แล้วตีเป็นจังหวะ ตอนหลังได้ใช้หนึ่งผู้มกระบอกแทน ซึ่งเป็นที่มาของเครื่องตี คือ กลอง และ ทับ โทน

๔. โนรา หรือ โนห์รา น่าจะมาจากชื่อภพชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านภาคใต้เรียกว่า “ภพโนรา” และเรียกเสียงร้องของมันว่า “กลองโนรา” เนื่องจากเอาหนังภพชนิดนี้มาผู้มตีให้จังหวะคล้ายกลองร้องประสานกัน จึงเรียกว่า “โนรา”

๕. โนรา หรือ โนห์รา น่าจะมาจากคำว่า “ร่าโนห์รา” ซึ่งแต่เดิมเขียนเป็น “รมมโนห์รา” ตอนหลังคงตัดคำแบบปักษ์ใต้จาก “รมมโนห์รา” เป็น “มโนห์รา” ซึ่งคำนี้มีผู้สันนิษฐานว่า น่าจะมาจากประเพณีของพวกพราหมณ์ ที่ทำการให้วัดรู้เพื่อให้การทำมาหากินมีโชคลาภ โดยจะทำกันในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ เมื่อผู้ที่มีอาชีพพราหมณ์มาร่วมกันมาก ๆ ก็มีการรื่นเริงกัน ในที่สุดก็มีการแสดงตำนานของพราณศาสตร์ คือมีพราณเฒ่าแสดงวิธีจับสัตว์โดยใช้บ่วงคล้อง การแสดงให้สนุกต้องมีการร่ายกว่า “รมมโนห์รา” หรือ “ร่าโนห์รา” นั่นเอง

ส่วนสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลาได้อธิบายความหมายของโนรา ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ว่า (สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ. ศ. ๒๕๒๕ เล่ม ๕ หน้า ๑๘๐๔) “โนรา เป็นการละเล่นที่พื้นเมืองที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานานและนิยมกันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ เป็นการละเล่นที่มีทั้งการร้อง การร่าย บางส่วนเล่นเป็นเรื่องและบางโอกาสมีส่วนแสดงตามคติความเชื่อที่เป็นพิธีกรรม

สำหรับนิยามความหมายคำว่า “โนรา” ตามบทสรุปของวทิวเคราะห์ข้อมูล ณ วัตถุวิทยาราย จัดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2546 คือการแสดงพื้นเมืองดั้งเดิมของภาคใต้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เด่นชัด 5 ประการ ได้แก่

1. การแต่งกาย และวิธีการแต่งกาย
2. เครื่องดนตรี
3. บทร้องและทำนองเพลง
4. ดิการำและท่าร่า
5. รูปแบบของการแสดง

ตำนานความเป็นมาของโนรา

ตำนานความเป็นมาของโนราในภาคใต้ มีหลายตำนาน เช่น ตำนานโนราของจังหวัดตรัง นครศรีธรรมราช สงขลา และจังหวัดพัทลุง จากการสืบค้นพบว่าแต่ละตำนานมีความแตกต่างกันออกไปเฉพาะประเด็นปลีกย่อย ซึ่งได้แก่ ชื่อตัวละครบางตัวและอนุภาคเท่านั้น ทั้งนี้อาจจะสืบเนื่องมาจาก

แนวความคิดความเชื่อ ตลอดจนวิธีการสืบทอดที่ไม่เหมือนกัน จึงทำให้รายละเอียดข้อปลีกย่อยของแต่ละตำนาน แตกต่าง สำหรับตำนานโนราที่นำเสนอใจ จะขอนำมาเสนอสองตำนานดังนี้

1.. จากคำบอกเล่าของโนราประเสริฐ ขาวทอง, บุญล้อม นวลศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ณ บ้านเลขที่ 18 หมู่ 7 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2546 ตามตำนานกล่าวว่า ประมาณหนึ่งพันปีล่วงมาแล้ว เมื่อเทพพัลลวงตั้งอยู่ที่บางแก้ว (ตำบลของถนน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง) มีเจ้าเมืองชื่อท้าวโกสินทร์ หรือพระยาสาयฟาค มีชายชื่อ อินทราณี หรือนางศรีมาลา มีโอรสชื่อว่าเทพศรีสิงขรชอบการร้ายว่าเป็นอันมาก ทำให้ท้าวโกสินทร์ไม่พอใจ สั่งห้ามก็ไม่เชื่อฟัง ทำให้ท่านโกรธมาก จึงสั่งให้ทหารจับเทพศรีสิงขรและนางสนมกำนัลและข้าทาสบริวารจำนวน 12 คน ไปลอยแพ เมื่อแพลอยไปติดเกาะกะซัง หรือเกาะใหญ่ ท้าวเทพสิงขรก็ได้หัดรำกับแม่น้ำ กับทะเลเมื่อได้ทำที่สวยงามแล้วก็พยายามเก็บไว้ แล้วหัดรำจนชำนาญ ความป็นอยู่ก็ลำบากและอดอยากมากต้องอาศัยข้าวตอก (ข้าวโพดคั่ว) มารับประทานเป็นอาหาร (ในพิธีการรำโนราโรงครูหรือเก็บน เวลานโนการาบุตร เขาจะเอาข้าวตอก คอกนี้ มาวางไว้ที่กรับ วางบนเสื้อกลางโรง มีหมาก ๕ คำ เทียน ๕ เล่ม กำไล หมอน ผ้าขาว) ต่อมาเมื่อท้าวโกสินทร์หายโกรธก็ให้อำมาตย์เสนาไปตามท้าวเทพศรีสิงขร แต่เมื่อเสนาไปเห็นการร้ายของท้าวเทพศรีสิงขรก็ชอบอกชอบใจจนลืมคำสั่ง ท้าวโกสินทร์จึงเสนาไปเชิญหลายคนก็มาเป็นชนนี้ทุกคน ต่อมาท้าวเทพสิงขรได้รับทราบก็พาพวกบริวารหลบหนี พวกเสนาก็พยายามจับพวกลับมือ คอนี้ทำให้เกิดกรรมเน่นมการรำกลองหงส์เมื่อมาใกล้ถึงมือองก็เกิดอาพาธมีจระเข้ลอยขึ้นขวางทางเรือ พวกเสนาจึงช่วยกันแบงจระเข้จนตาย พาท้าวเทพสิงขรเข้าเมือง ได้เข้าเฝ้า และรำถวายท้าวโกสินทร์ เครื่องแต่งกายก็มีแต่ผ้าถุง สนับเพล และผ้าห้อยเท่านั้น เมื่อท้าวโกสินทร์ทรงพอใจ จึงมอบเครื่องประดับหรือเครื่องทรงให้ ซึ่งประกอบด้วย เทริด สังวาล ปิ่นหนึ่ง ปีกนก กำไรต้นแขน กำไลปลายแขน กำไลมือ กรองคอ หางหงส์ สนับเพล ผ้าถุง ชายไหว ชายแกลง เป็นเครื่องประดับของการรำโนรามจนถึงปัจจุบัน

2. จากคำบอกเล่าของโนราเลือน ทองจันทร์แก้ว อายุ 44 ปี บ้านเลขที่ 53 หมู่ที่ 11 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

เมื่อที่ผู้รู้ จัดเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2546 ณ สถานือนามบ้านพรุพ้อ ตามตำนานนี้ได้กล่าวว่า มีเมืองอยู่เมืองหนึ่ง เจ้าเมืองชื่อว่าพระยาสาयฟ้าพาด มีชายชื่อนางศรีมาลา มีริศาชื่อ นางนวลทองกัถิ อยู่มาคืนหนึ่งนางนวลทองคำถิได้ฝันว่า มีเทวดามาบอกทำร้ายและเนรมิตเครื่องดนตรีให้ชมพร้อมทั้งแนะนำวิธีบรรเลงและวิธีรำ เมื่อนางตื่นขึ้นก็ยิ่งจำภาพได้ไม่ฝันไปคืออย่างคิดออกจิตใจ จึงสั่งให้คนมาจัดทำเครื่องดนตรีและหัตถลอบบรรเลงตามฝัน เมื่อเสนาบรรเลงเพลงได้ดีแล้ว นางก็ทอดลงรำตามที่ได้รำได้ ปรากฏว่านางรำได้สวยงาม เป็นที่ชื่นชอบของนางใน และต่างก็ชวนกันผึกรำ อยู่มาวันหนึ่งนางอยากเสวยเมล็ดบัว จึงให้พวกนางในนำมถวายหลังจากที่นางได้เสวยแล้วก็ตั้งครรภี เมื่อความทราบถึงพระยาสาयฟ้าพาด ก็ได้เรียกนางไปถามว่าตั้งครรภีกับใคร แต่นางไม่สามารถตอบได้ ทำให้พระยาสาयฟ้าพาดโกรธมาก จึงได้จับนางพร้อมพี่เลี้ยงลอบแพ ไปปล่อยไปถึงเกาะกะชัง เทวดาได้มาเนรมิตศาลาให้นางอาศัย เมื่อครรภี ของนางครบกำหนดคลอด ก็คลอดบุตรเป็นชาย นางก็ได้ตั้งชื่อว่ากุมารบุญน้อย เมื่อกุมารน้อยอายุได้เก้าขวบ นางได้สอนให้กุมารน้อยหัดรำ จนกุมารน้อยรำได้ชำนาญและเมื่อกุมารน้อยโตเป็นหนุ่มก็มีคุณสมบัติว่า เกะกะนี้ทำให้มีผู้ชายคนเดียว ที่เหลือเป็นผู้หญิงทั้งหมดเพราะความหลังให้กุมารน้อยฟัง เมื่อกุมารน้อยทราบเรื่องราวทั้งหมด จึงได้ลอบมาลอบจากเกาะโดยอาศัยเรือสำเภาที่ผ่านไปมา เพื่อสืบหาพระอัยกา และเมื่อได้ขึ้นฝั่งแล้วก็เที่ยวรำว่า จนกระทั่งได้พบพรานป่าชื่อ บุญ จึงได้ร่วมมือกับพรานบุญเที่ยวร่อนรำไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงเมืองของพระยาสาयฟ้าพาด ปรากฏว่าชาวเมืองได้ประจวบเหมาะตามากันเป็นอันมาก รวมทั้งพวกเสนาอำมาตย์ในวัง วันหนึ่งพระยาสาयฟ้าพาดได้ประจวบเหมาะตามาคณะ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมเล็กน้อยคิดสังเกตุ พระยาสาयฟ้าพาดจึงได้สอบถามว่า พวกที่ไม่เข้าเฝ้านี้ไปไหนกันหมด พวกเสนาอำมาตย์ที่เหลืออยู่จึงได้ทูลตอบว่า ไปดูโนรา พระยาสาयฟ้าพาดมีความแปลกใจมาก จึงถามว่าโนราเป็นอย่างไร จึงไปนำมาให้ดู พวกเสนาจึงได้นำกุมารน้อยมารำถวาย ซึ่งเป็นที่พอใจของพระยาสาयฟ้าพาดเป็นอันมาก และด้วยเหตุที่กุมารน้อยมีหน้าตาดีนางนวลทองคำถิ จึงเกิดความสงสัยและได้เรียกกุมารน้อยมาสอบถามว่าเป็นบุตรใคร กุมารน้อยจึงตอบว่า ไม่มีพ่อ มีแต่แม่ชื่อ นางนวลทองคำถิ มีพระอัยกาชื่อพระยาสาयฟ้าพาด พระยาสาयฟ้าพาด จึงแสดงตนให้กุมารน้อยรู้ว่าตนคือ พระอัยกาของกุมารน้อย และประทานนามให้กุมารน้อยว่า “ขุนศรีทศา” พร้อมกับพระราชทานเครื่องทรงให้ด้วย พระยาสาयฟ้าพาดได้ถามถึงนางนวลทองคำถิ ว่าขณะนี้อยู่ที่ใด เมื่อทราบว่ามีนางนวลทองคำถิยังมีชีวิตอยู่ และอยู่ที่เกาะกะชังจึงรีบเร่งให้เสนาไปปรึกษามา เหล่าได้ไปทูลนางนวลทองคำถิตามที่พระยาสาयฟ้าพาดรับสั่ง แต่นางยังไม่หายน้อยใจ จึงไม่ยอมกลับ พระยาสาयฟ้าพาดทราบร้องก็โกรธมาก จึงสั่งให้ไปเชิญอีกครั้ง ถ้าไม่กลับก็ให้จับมา ขณะที่พักพวกเสนาเหล่านั้นก็ไปนั้น นางนวลทองซึ่งอยู่บนเกาะได้แลเห็นอย่างชัดเจน ด้วยความกลัวอาญาของพระบิดามางจึงให้หนีไปอยู่บนเขากับนางกินนร เสนาคิดตามขึ้นไปได้จับนาง

จับบางครั้งนี้ ได้กลายเป็นที่มาของการร้ายสุดหนึ่งของโนรา คือ การรำล่องหงส์ เมื่อจับได้แล้วพานางลงเรือกลับเมือง พอเรือแล่นมาถึงปากน้ำ ได้มีจระเข้ย่อยขนางเรือ พวกเสนาจึงช่วยกันแย่งจระเข้จนตาย แล้วนำนางเข้าเมือง การแทงจระเข้ของพวกเสนาก็ได้เป็นที่มาของการรำอีกชุดหนึ่ง คือ การรำแทงเข้ ในการรำล่องหงส์และการรำแทงเข้ใช้รำในพิธีโรงครูจนถึงปัจจุบัน

ตำนานของโนรา (โดยโนราคต คงแก้ว, สาธิตี สุขบัวแก้ว ผู้สัมภาษณ์ ณ บ้านเลขที่ 205 หมู่ที่ 1 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง)

แม่ศรีมาลาเป็นครูต้น	มารดาศรัทธาอยู่ท่าแค
แม่ได้เข้มน โอษฐ์โปรคล่้า	แม่ได้เป็นคนแม่ตาแค
มารดาศรัทธาอยู่ท่าแค	มีแต่พ่อเทพสิงขร
พ่อได้สอนเป็นเหล่าเป็นหลาน	ตั้งแต่วันนั้น ออ เล่าและหนา

จากเรื่องราวตำนานโนราที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น พอจะสรุปได้ในวิถีวัฒนธรรมที่ขอมูล ณ วัคโคกทราย จัดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2546 ดังนี้

1. ตำนานโนราทุกตำนานมีความเชื่อตรงกันว่า ครูต้นของโนราคือ “ขุนศรีทธา”
2. โนราเกิดในวัง จากนั้นจึงเผยแพร่ไปสู่ชาวบ้านทั่วไปในภายหลัง
3. ต้นกำเนิดของโนรา คงอยู่ ณ จุดใดจุดหนึ่งทางด้านตะวันตกของทะเลสาบสงขลา

บทที่ ๒

องค์ประกอบของโนรา

องค์ประกอบในการแสดงของโนรา นั้นมีหลายอย่างที่สำคัญ ได้แก่ โรง ผู้แสดง - ถูกคู่ เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย คำพรัด และมุตโต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. โรง โนราในยุคนั้น มีลักษณะที่สำคัญ คือ ยกพื้นหลังคาเป็นทรงเพิงหมาแหงน มุงด้วยผ้าใบ หรือวัสดุอื่น ๆ ด้านหน้าโรงจะกว้าง เพราะโนรามีเครื่องประกอบมากกว่าสมัยก่อน มีการนำเอาวงดนตรีถูกทุ้มมาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง และมีหางเครื่องเด่นประกอบ จึงทำให้ต้องขยายโรงให้กว้างกว่าเดิม นอกจากนั้นเสื้อที่ปูนั้นก็เล็กใช้ เพราะหางเครื่องเด่นไม่สะดวก

ผู้แสดง-ถูกคู่

ในราคณะหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ ผู้แสดงและถูกคู่หรือนักดนตรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้แสดง แต่เดิมจะมีโนราใหญ่หรือนายโรงเป็นหัวหน้า ทำหน้าที่ เป็นผู้บริหารคณะในทุก ๆ ด้าน และที่สำคัญคือ ต้องมีความสามารถในการโนราคณะหนึ่งคณะใดจะมีชื่อเสียงของนายโรงหรือนอราใหญ่และชื่อของคณะโนราต่าง ๆ จะตั้งตามชื่อของนายโรง เช่น โนราพุ่มทาว, โนราเดิมศรีง, โนรายก เลื่อน้อย เป็นต้น นอกจากนั้นก็ผู้ร้ออีก 4-5 คน ผู้ร้อเหล่านี้ เมื่อจะมีการแสดงเรื่อง บางคนอาจจะแสดงเป็นพราน และบางคนอาจไม่มีความสามารถในการแสดงเรื่องเลยก็ได้ แต่ขอให้มีความสามารถในการร้อง ส่วนตัวพรานบางคนอาจมีความถนัดเพียงรำพรานอย่างเดียวก็ได้

ในปัจจุบันผู้แสดงโนรามักมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่กล่าวมาหลายอย่าง คือ

1.1 ผู้แสดงมีจำนวนมากขึ้น เพราะการแสดงโนราในปัจจุบัน ให้ความสำคัญในการแสดงเรื่องมากกว่าการรำ เรื่องที่นำมาแสดงนั้น จะใช้ผู้แสดงเรื่องละหลาย ๆ คน

1.2 นายโรงหรือนอราใหญ่ ไม่ต้องรำก็ได้ อาจจะทำหน้าที่เป็นผู้บริหารคณะเพียงอย่างเดียว

1.3 ผู้แสดงในคณะโนราบางคนหรือเกือบทั้งหมด ไม่จำเป็นต้องรำโนราเป็นเพียงแต่ทำหน้าที่เป็นหางเครื่อง นักร้อง หรือผู้แสดงเรื่องก็พอ

2. ถูกคู่หรือนักดนตรี แต่เดิมในการแสดงโนรา จะมีถูกคู่หรือนักดนตรีจำนวน 5-6 คน คือ มือทับ มือปี่ มือกลอง มือโหม่งและฉิ่ง มือแตรสะ (กรับ) สำหรับมือแตรสะนั้นอาจจะมี 2 หรือ 3 คนก็ได้ นอกจากนั้นบุคลพิเศษอีก 2 ประเภท ซึ่งอาจจะไม่มีหรือไม่ก็ได้คือ

2.1 หมอเฒ่า ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางไสยศาสตร์ มีหน้าที่ป้องกันคุณไสยให้แก่คณะโนราและบางครั้งก็ใช้วทมนตร์ทำอันตรายให้แก่โนราก็คนหนึ่ง ที่มาแสดงพร้อมกับคณะของคณะ

2.2 คานีเอ คือ ผู้ช่วยทั่ว ๆ ไปที่มีความหลงใหลในฝีมือการรำของโนราเล็ก ๆ ถึงกับละทิ้งบ้านเรือนถูกเบียดเบียนและโนรา ในช่วงที่โนราเดินทางไปแสดง เพื่อช่วยเหลือทุกข์สุขในการเดินทางไปรำ ในปัจจุบันคานีเอไม่มีแล้ว เพราะการเดินทางมีความสะดวกยิ่งขึ้น

เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีโนราที่ใช้ในการแสดง เมื่อประมาณ 60 ปีก่อน ประกอบด้วย

- กลอง 1 ใบ
- ทับ 1 คู่
- โหม่ง 1 คู่
- ฉิ่ง 1 คู่
- ปี่ 1 เล้า
- แตรหรือกรับ ไม่จำกัดคู่

รายละเอียดเกี่ยวกับดนตรีแต่ละประเภท มีดังนี้

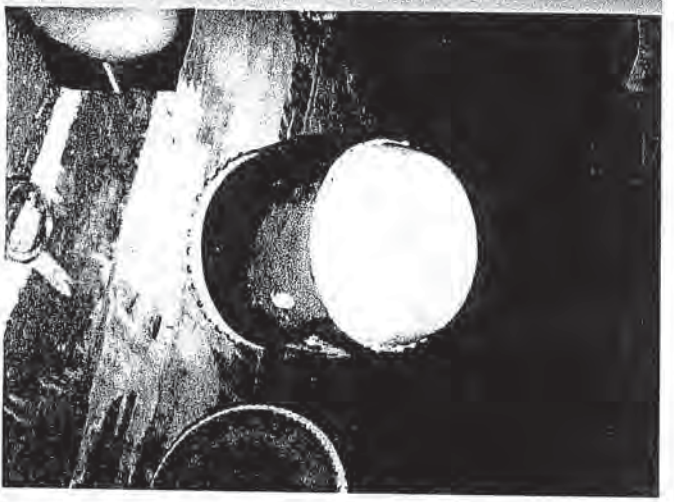
1. กลอง โดยทั่วไปกลองโนรามีนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของหน้ากลองทั้ง 2 ด้าน กว้างประมาณ ด้านละ 10 นิ้ว และมีส่วนสูงประมาณ 12 นิ้ว ขนาดของกลอง ถ้าเล็กกว่านี้ จะมีเสียงแหลม ถ้ามีขนาดใหญ่กว่านี้เสียงจะทุ้มเกินไป กลองโนรามีนทำด้วยแก่น ไม้ขนุน เพราะเชื่อว่าทำให้เสียงดี หน้าตีทุ้มกลองใช้หนังวัวหรือควายหนุ่น ถ้าให้ตีแล้วจะต้องใช้หนังของลูกวัวหรือลูกควายมีหนุ่นไม่หรือที่ภาษาภาคใต้ เรียกว่า “ลูกสัก” คอกยึดหนังทุ้มให้ตึง มีข้างสองข้างทำด้วยไม้ ไม้เชือกตรึงให้ติดกับกลอง และมีไม้ขยำนาคพอยหน้า 1 คู่

2. ทับ เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้มีอติ มีความสำคัญในการให้จังหวะ ความสามารถในการเปลี่ยนจังหวะและเสริมทำรำให้ตื้นเขิน ตัวทับมีลักษณะคล้ายกลองยาว แต่มีขนาดเล็กกว่ามาก ยาวประมาณ 40-50 เซนติเมตร นิยมทำด้วยไม้แก่นขนุนเช่นเดียวกับกลอง นำมาชุบหรือแกะแฉ่งจนได้รูปสวยงามตามที่ต้องการนิยมหุ้มหนังที่บางกว่าหนังที่ใช้หุ้มกลอง หนังที่นิยมใช้ เช่น หนังค่าง หนังแมว ครึ่งร้อยหนัง ด้วยเชือกค้ายและหวาย ทับใบหนึ่งจะมีเสียงทุ้มเรียกว่า “ลูกเทิง” ส่วนอีกใบหนึ่งจะมีเสียงแหลม เรียกว่า “ลูกลับ”

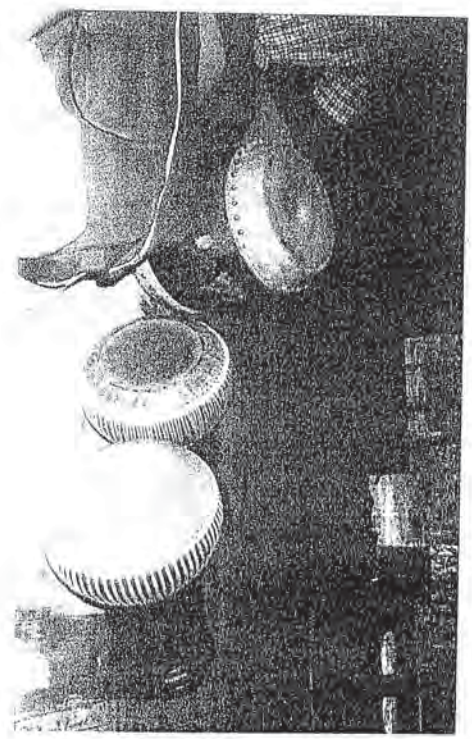
ผู้ที่จะตีทับได้ดั่งนั้น จะต้องมียุณสมบัติดังนี้

1. สายตาสติ
2. รู้ลึลลการทำรำของคนในคณะแต่ละคน
3. เคยรำโนรามาก่อน หรือมีความชำนาญในการรำโนรา

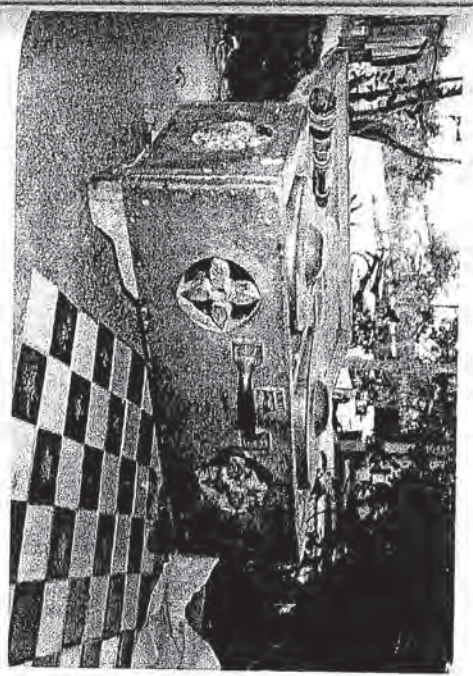
สาเหตุที่ต้องเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเป็นผู้ตีทับ เพราะว่า ผู้ที่ตีทับต้องติดตามผู้รำ ถ้าไม่มีคุณสมบัติเหล่านี้ เวลาตีทับจะทำให้ผู้รำแสดงลีลาทำรำได้ไม่เต็มที่

ກຸດນາ

ໄຟ

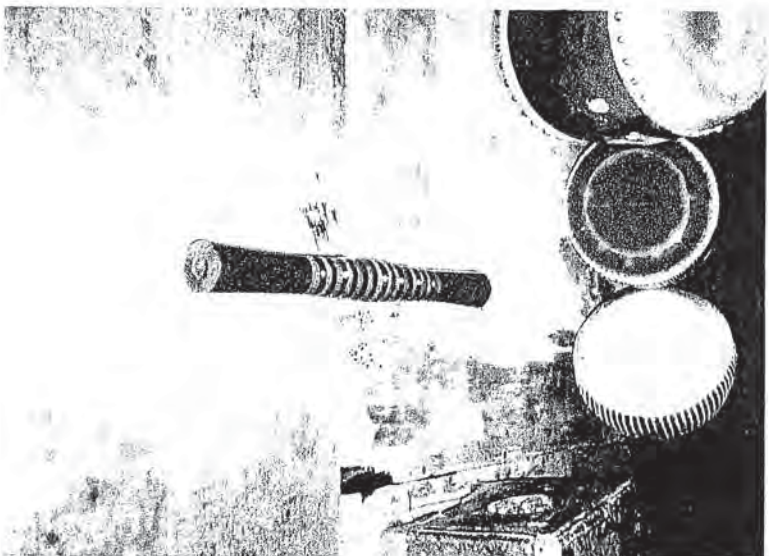

ໄຟສິນ

129

50-

51-

3. โหม่ง เป็นเครื่องดนตรีที่มีส่วนสำคัญในด้านการสร้างเสียงประสานและให้จังหวะโดยเฉพาะเสียงประสานมีความสำคัญมาก เพราะโนราจะต้องร้องบทให้กลมกลืนระหว่างเสียงของโนรา กับเสียงของโหม่งลูกที่มีเสียงแหลม ซึ่งภาษาโนราเรียกว่า “เสียงง่าโหม่ง” โหม่งของโนรารุ่นเก่า เรียกว่า “โหม่งฟาก” ทำจากแผ่นเหล็กหนา 2 อัน ขนาดประมาณ 3×6 นิ้ว หนาประมาณ 2 หุน แผ่นหนึ่งเสียงทุ้ม แผ่นหนึ่งเสียงแหลม แขนงตรึงอยู่กับรางไม้สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนโหม่งของโนราในยุคปัจจุบันมีขนาดและรูปร่างแบบเดียวกับฆ้องวง ทำด้วยทองเหลือง โหม่งใบหนึ่งมีเสียงทุ้ม และอีกใบหนึ่งมีเสียงแหลมเช่นกัน ไม้ตีโหม่งมีลักษณะส่วนปลายโตกว่าส่วนอื่น เพราะใช้ข้างหรือค้ำยตีหุ้มพนักเพื่อให้มีเสียงนุ่มเวลาตี

4. ฉิ่ง เครื่องดนตรีชนิดนี้มีความสำคัญต่อการขับบทของโนรามากที่สุด ฉะนั้นผู้ที่ตีฉิ่งต้องพยายามตีให้จังหวะในเวลาขับบท โนรารุ่นเก่านิยมใช้ฉิ่งขนาดใหญ่ มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 นิ้ว ส่วนในปัจจุบันใช้ฉิ่งขนาดเล็ก มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.5 นิ้ว เป็นฉิ่งทองเหลืองชนิดหนา

5. ปี่ เครื่องดนตรีชนิดนี้มีความสำคัญในการเสริมเสียงสะกดใจผู้ชม ในเกิดความรู้สึกเคลิบเคลิ้มและทำให้ผู้แสดงรำด้วยลีลาที่อ่อนช้อย ปี่ของโนราเป็นปี่ขลุ่ยหรือ ปี่กลาง ตัวปี่ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้สาวิตา ไม้หลุมพ้อ หรือไม้แก่น ไม้บางชนิด เช่น ไม้กระถิน ไม้มะม่วง ไม้รักป่า หรือ ไม้มะปราง

6. แตรหรือกรับ เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้เป็นจังหวะ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

6.1 แตรพวง ทำจากไม้เนื้อแข็งขนาด $0.5 \times 2 \times 6$ นิ้ว นำมาเจาะรูหัวท้าย ร้อยเชือกผู้นก้นประมาณ 10 อัน ที่แกนกลางร้อยแตรที่ทำด้วยโลหะ

6.2 แตรงู ทำด้วยไม้ไผ่ที่แก่จัด โดยตัดจากส่วนโคน และนำมาผ่าและตกแต่งให้มีขนาดเหมาะสมกับมือขับ การตกแต่งนั้น จะต้องทำให้ส่วนที่ขีมีขนาดเล็กกว่าส่วนที่ขีตเล็กน้อย

เครื่องดนตรีของโนราในปัจจุบัน ปรากฏว่าแตกต่างไปจากยุคก่อนมาก คือ บางคณะจะไม่นำเอาเครื่องดนตรีสากลมาผสมผสานกับดนตรีของโนราและบางคณะจะเอาเครื่องดนตรีแบบเดิมออกไป แล้วนำเครื่องดนตรีสากลมาแทน เช่น ใช้กลองชุดแทนทับกับกลอง ใช้ฮอว์กแทนปี่ เป็นต้น ซึ่งทำให้คุณค่าของศิลปะด้อยลงไปเป็นอันมาก

เครื่องแต่งกาย

ในตำนานโนรากว่าถึงเครื่องแต่งกายโนราไว้ว่า ขุนศรีททาหรือขุนศรีศรีททาได้รับพระราชทานเครื่องต้นจากพระยาสาขฟ้าฟาด เครื่องต้นเหล่านี้คือ เทริด กำไลแขน ปั้นหนึ่ง สังวาลคาดเอียง 2 ข้าง เนื่องจากความซื่อสัตย์ในตำนานดังกล่าวข้างต้น ทำให้โนราใช้เครื่องทรงตามแบบกษัตริย์ในยุค

โบราณวัตถุ

1. เทริด
2. กรองคอ
3. สังวาล
4. ทับทรวง

5. ปีกนกนางแอ่น
6. ปิ่นหนึ่ง
7. ห้อยหน้า – ห้อยข้าง
8. ผ้าห้อย
9. สนับเพลา *
10. ผ้าถุง
11. หางหงส์
12. กำไลแขน
13. กำไลปลายแขน
14. กำไลข้อมือ
15. เตียบื้อ
16. รัตตะโปก

เครื่องทรงทั้ง 16 ชิ้นนี้ โนราเรียกว่า “เครื่องต้น” ในการทำพิธีโรงครูจะขาดเครื่องต้นเหล่านี้ไม่ได้ แต่ในยุคปัจจุบันเครื่องแต่งตัวโนรา โดยเฉพาะตัวเสื้อเปลี่ยนรูปไป ซึ่งอาจจะเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. ต้องการให้สวยงามขึ้น คือ จากการที่ได้สังวาลเพียงอย่างเดียว สำหรับเครื่องแต่งกายตอนบนก็เปลี่ยนมาเป็นสวมเสื้อยืดตัวในสีต่าง ๆ และเพิ่มเครื่องประดับที่ที่ช่วยผูกปัดร้อยเข้าด้วยกันอย่างประณีตงดงาม มีลวดลายต่าง ๆ แบ่งออกได้เป็น 5 ชิ้น คือ

1. รัตอก 1 ชิ้น
2. กลุณไพล่ 2 ชิ้น
3. ปิ้งคอ 2 ชิ้น

โดยได้ตัดเครื่องแต่งกายของคิมบางอย่างออกคือ สังวาลและรัตตะโปก นอกนั้นก็คงรูปตามแบบเดิมไว้ทั้งสิ้น

2. เนื่องจากปัจจุบันมีสตรีรำโนรา ส่วนห่อหุ้มร่างกายส่วนบน จะต้องทำให้มีคิซิค เพราะเครื่องต้นของคิมนั้นเครื่องแต่งกายตอนบนจะมีเพียงสังวาลอย่างเดียว ไม่มีเครื่องประดับอื่นอีกเลย ฉะนั้นเมื่อมีการนำสตรีเข้าร่วมแสดงจึงจำเป็นต้องเพิ่มเครื่องตกแต่ง และปกปิดร่างกายส่วนบนมากขึ้น

คำพริต

คำพริต เป็นบทเพลงที่โนรำนำมาใช้รำ คำพริตโนรา มี 3 ลักษณะ คือ

1. คำพริตหน้าแตระ เป็นคำพริตใช้ร้องก่อนที่จะเริ่มรำทำบท ไม่มีทำรำประกอบหรือตีเนื้อร้องเป็นทำรำ โนราในยุคก่อนเมื่อผู้ร่ำแต่งตัวเสร็จแล้ว แต่ยังไม่วางเล็บ พอถึงเวลาที่รำก็จะใช้นางบนพนัก แล้วร้องคำพริตหน้าแตระพร้อมกับสวมเล็บไปพาลาง เมื่อพาลางของกำพริตหน้าแตระ มีหลากหลาย (ละมุน แก่นทอง เป็นผู้ที่สับกายนั้ บุญล้อม นวลศรี เป็นผู้สับกายนั้ ณ. เดชที่ 145 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2546) เช่น

2. เนื่องจากปัจจุบันมีสตรีร่ำโนรา ส่วนห่อหุ้มร่างกายส่วนบน จะต้องทำให้มีคชิต เพราะเครื่องคั้นของคั้นนั้นเครื่องแต่งกายก่อนจะมีเพียงถึงวาลอย่างเดียว ไม่มีเครื่องประดับอื่นอีกเลย ฉะนั้นเมื่อมีการนำสตรีเข้าร่วมแสดง จึงจำเป็นต้องเพิ่มเครื่องตกแต่ง และปกปิดร่างกายส่วนบนมากขึ้น

คำพริต เป็นบทเพลงที่โนรามาใช้ร่ำ คำพริตโนรา มี 3 ลักษณะ คือ

1. คำพริตหน้าเมตร เป็นคำพริตใช้ร้องก่อนที่จะเริ่มร่ำทำบท ไม่มีทำรำประกอบหรือตีเนื้อร้องเป็นท่ารำ โนราในยุคก่อนเมื่อผู้รู้แต่งตัวเสร็จแล้ว แต่ยังไม่วางเล็บ พอถึงเวลาที่ผู้ร่ำกั้นนั่งบนพนัก แล้วร้องคำพริตหน้าเมตรพร้อมกับสวมเล็บ ไขไปพลง เมื่อเพลงของคำพริตหน้าเมตร มีหลากหลาย (ละมุน เก้นทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ บุญล้อม นวลศรี เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ. เลขที่ 145 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2546) เช่น

นำออยน่ารัก	ยามป่าละนี้ไม่หน้าแด
เจ้าสาธิกานางโนรี	บินมาวันนี้ไม่ช้าแก่
ลงจับปลายไม้แค	ไม่เหลือวเลบิบนั่นไป
ไปจับปลายไม้โพ	บ่ายหน้าไม้โพต้นใหญ่
ไม่เหลือวเลบิบนั่นไป	สนผู้ช่วยไครนางนงเยาว์

ฯลฯ

เวลาออยเวลา	ค่าหมอนมาไรไร
มาแล้วค่อยจับค่อยยิง	มาแล้วค่อยร้องค่อยไป
เอานวลมาต่อเนวล	เอาใยมาต่อด้วยใย
ชักค้ายมาค้อยไหม	เด่นต่อด้วยใยและน้องหนา

ฯลฯ

2. คำพริตรายเมตร เป็นบทที่โนราใช้ในการร่ำทำบท ซึ่งโนราทุกคนต้องเรียน และสามารถร่ำได้ โนราทุกคนเมื่อร้องบทหน้าเมตรแล้ว ก็จะเริ่มร้องและร่ำทำบทรายเมตร การร่ำทำบทนี้ จะรับแบบชั้นเดียวสองชั้น หรือสามชั้นก็ได้ ลักษณะพิเศษของคำพริตรายเมตร คือ วรรคแรกของแต่ละบทจะใช้คำขึ้นต้น 2 อย่างคือ ขึ้นต้นด้วย “สีโต” และขึ้นต้นด้วย “ผัมน้า” (ละมุน เก้นทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ บุญล้อม นวลศรี เป็นผู้สัมภาษณ์ เลขที่ 145 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2546)

บทสีโต

สีเอยสีโต	ราโพไปหล่น
ปากน้ำสีชล	มีเขาแอบลอง
ชั้นนอกฉัดออกมา	มีลิลาก่อนกอง
สองข้างฝ่ายคลอง	มีละอองหาคทราย

ตีวาวาเดิน	เทวเดินเล่นสบาย
สู่คลื่นหาดทราย	มีแหลมทรายคำ
เป็นตรอกเป็นโตรก	เป็นชะง่อนชะงำ
เป็นเพียงวัง	เป็นถ้ำเป็นถา
เป็นเปลวเหวห้อย	เป็นช่อง เพิงผา
ส่องสว่างหว่างศิลา	มีมรดกนเคิม

ฯลฯ

ผืนหน้าไปข้างนอก	เห็นระลอกทบฝั่ง
ครึกครื้นคลื่นดัง	ทบฝั่งหาดทราย
ถูกคลื่นชนก่อน	ถูกหลังชนหลังหาง
ทบฝั่งหาดทราย	เวลาหลบมากทบกัน
พริ้วรอยไปรยปราย	เข้านอนกายอยู่เป็นวัน
ฝูงปลาทั้งนั้น	ชวนกันเล่นชล
ตัวหนึ่งคัมค	ตัวหนึ่งสุดตัวหนึ่งจม
ว่ายท่องล่องชล	ค้ำมแต่ปูหอย
ตัวหนึ่งว่ายไม่หาย	ทำจับสาบอยู่หนอยหนอย
ทำทิ้งจะถอย	เข้าแอบหลบถักโพรงพง
กล่าวถึงพระยานกออก	บินมาเกาะที่หลังกลาง
บินรอบขอบข้าง	ไปตามหว่างสายชล
เห็นปลาตามนกละ	ก็มลงแลแล้วบัดชน
บินรอบขอบชล	โจนลงเฉยวที่หลังปลา
ปลาจับปลาพา	นกรปีกลาง
ลงเดิปไม่วาง	ปลาพาขวางถูกคลื่น

ฯลฯ

3. คำพิรุณเพลงทบเพลงโทน เป็นคำพิรุณที่สามารถนำมาว่าทำบท ได้อย่างสวยงาม และพิสดาร แต่ก็ได้รู้ได้ยากมาก คำพิรุณประเภทนี้จึงเหมาะกับผู้ที่มีความชำนาญในการรับคำพิรุณรายแตรมาแล้ว สำหรับนายโรงที่รับบทนี้ไม่ได้ ถือว่าเป็น โนราที่ไม่มีระดับ การรับทำบทแบบนี้ อาจจะรับชั้นเดียวสองชั้น หรือสามชั้น ก็ได้เช่นกัน คืออย่างบทคำพิรุณเพลงทบ เพลงโทน (โนราประเสริฐ ขาวทอง เป็นผู้ให้ต้นกาพย์ มุญล้อม นวลศรี เป็นผู้ต้นกาพย์ ณ. เลขที่ 185 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าอมน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2546) เช่น

พระจันทร์กับศกภัยเป็นวันหมอก แลไปใช้ออกแจ่มกระจ่างสว่างผืนเค็มเค็มทาง
กลางพนมชมพูเนิน พิศทิศถิ่นชะง่อนก้อนวิจิตรฉาย

เป็นก่อนตั้งเคียงอยู่เรียงราย
 ฉ้นขึ้นพินิจลิตฉณ
 มีอัยยจับตะบองปากมันฮ้า
 ดูวาแหวเหมือนเอนแก้วมาประดับ
 เติ้นทางมาตามหว่างรูปสิงโต
 ขบเขี้ยวเคี้ยวกรามคำรามรน
 ดูแหววับเหมือนประคืบด้วยแสงดาว
 กำลึงกลัวพาตัวมาแอบแฝง
 ศีลาตาขาวสะอาดเป็นละออ
 มือซ้ายขยับจับไม้เท้า
 เห็นเป็นรูปชาวสาชอบกล
 เลื้อยขำก้ำเงาะปากจิกกิน
 ปักยืมบินว่อนร่อนลงมา
 ดูไปข้างใต้ใหญ่ได้สักโอบโอบพยัค
 ฝนไปเห็นภาพนครขึ้นเหนือก้อนผา
 ถอยหลังมาปะทะยังรูปสิงโต
 ช้อนจับหลายหลากมากอีกโ
 เห็นพยัคโถมขวางหน้าสองคาวาว
 ฝนเห็นคนมองเหลียวเห็นแต่เขี้ยวขาว
 ดูพรพรวนน่ากลัวจนหัวพอง
 สว่างแจ้งบายจึกด้วยแสงอาทิตย์ส่อง
 ที่ปากช่องเป็นนาลายอินทาวนมนตร์
 เวลเข้าไปหาผลาผล
 ที่ชั้นบนเป็นรูปครุฑขุดนาคา
 อ้อมแล้วบินไปจับยอดบรรพต
 พระสุริยาเย็นลับบินกลับรัง

มุตโต

มุตโตเป็นกลอนที่โนราขับร้องโดยไม่มีกรรวาประกอบ เนื้อหรือใจความของกลอนชนิดนี้ จะเกี่ยวกับศาสนา เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและผู้ชมกลอนมุตโต มี 2 ประเภท คือ

1. กลอนสด เป็นกลอนที่โนราขับร้องโดยคิดแต่งขึ้นเอง เหมาะสำหรับโนราที่มีปฏิภาณ และมีความถนัดในการร้องบทกลอน

2. กลอนแต่งหรือกลอนผูก เป็นกลอนที่โนราให้ผู้อื่นแต่งหรือดัดเอาแต่ใจ ให้กับโนราผู้ที่ไม่มีความสามารถในการร้องกลอนสด

ลักษณะของบทกลอนมุตโตแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ กลอนสี่ และกลอนแปด

1. กลอนสี่ ตัวอย่างเช่น

โลกมากอยากได้	ภัยร้ายที่สุด
เปลี่ยนใจมนุษย์	ให้ชั่วช้าสามานย์
เห็นชั่วเป็นดี	ไม่มีแก่นสาร
คนดีเป็นพาล	เหมือนนิมิตผจญ

ฯลฯ

2. กลอนแปด ตัวอย่างเช่น

ประเทศไทยใหญ่อุดมสมบูรณ์เลิศ	ต่างทุนเทิดชาติประเทศวิเศษเลิศ
คุณของธรรมดับทุกข์วิสุทธิ	นำมโนชาวแหลมทองอยู่ในคลองธรรม
ชาติร่วมโลกถือว่าโชคของไทยชาติ	เอกราชร่วมธงไตรรงค์ข้า
ตะวันตกหัวหัวคงเป็นธงธรรม	อยู่ประจำตลอดกาลคู่ยาวนานทอง

ทรัพย์สินในที่ดินในน้ำหลวงสม
ไทยทั้งชาติเป็นผู้อุปการะ
คุณธรรมประจำชาติตลอด
คุณธรรมสัมพุทธเป็นจุดเด่น
การเคารพไม่ลบหลู่คุณผู้ใหญ่
ศึกษากับครูรู้ค่าอาจารย์คน
แต่ประเพณีประเพณีนอกมาชอกแชก
ความหลงเหลือในสังคมมโนคน
เพลิงสังคมมโนเสียเปลี่ยนไปหมด
ของมีค่าถูกย่ำเหยียบทำลาย
เกิดขึ้นบนแผ่นแผ่นอาถ
หญิงร้ายค่าไม่รักษารายไทย
ผู้มึนตึ๋นเสื่อมค่านาคต
ผู้มึนตึ๋นเสื่อมค่านาคต
เด็กน้อยน้อยลบหลู่พวกผู้ใหญ่
ความคิดคำหัวค้อถือโซกลาง
เคยได้ชั้นชั้นहु้เด็กมันว่าผู้ใหญ่
อย่างว่าโนรแบบโบราณให้ท่านยล
เรื่องแผ่นหน้าสีโตที่โซหัว
ว่าใครใครเขาไปถึงดวงจันทร์

ฯลฯ

ข้างอุดมค่นี่ไม่มีหมอง
และรับรองประเพณีอย่างค่น
ทุกชาติเชื้อเขาต้องอยากมองเห็น
เอาไว้เป็นตัวอย่างต่างชาติชม
เป็นนิสัยประจำชาติประกาศผล
บรรพชนอบรมมานมนาน
สังคมแยกชนชั้นบรรพคฐาน
มีอาการพลิกกลับน่าอับอาย
อย่างดีติดถูกชูชูชิตชิตสลาย
ความวุ่นวายชั่วชั่ววุ่นวุ่นทั่วไป
ศีลธรรมชาติเสื่อมทรามตามยุคใหม่
เพราะหลงใหลเสน่ห์งามารมณ
ศิษย์ลึกลับรูปร่างงามารมณ
เพราะสังคมถูกปั่นหันทิศทาง
ว่าไม่ไหวคร่ำครือสืตสาง
ไปตามอย่างเด็กทุกวันไม่ทันคน
ว่าฝากใส่ประเพณีไม่มีผล
เด็กบางคนมันเตือนอยู่หมั่นกัน
มันว่าไม่ทันสมัยสมใจหมั่น
ว่าโนรอย่างฉันไม่ทันคนวัน

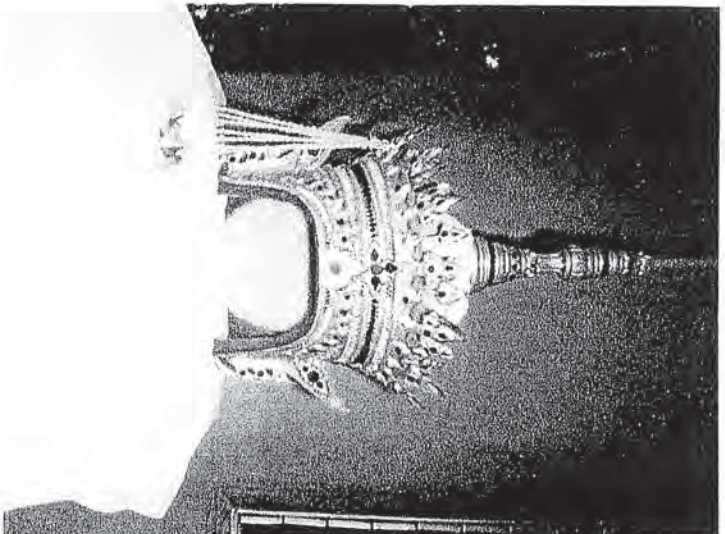
มุตโตของโนรา มีความสำคัญต่อผู้รู้โนราเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการแสดงความสามารถในเชิงบทกลอนแล้วยังเป็นส่วนที่สร้างความเข้าใจและความผูกพันระหว่างโนรากับผู้ชมอีกด้วย
ในระยะ 50 ปี ที่ผ่านมานโนรที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นยอดทางมุตโต คือ โนราเคิม จังหวัดศรีสะเกษ (ผืน ขวัญคง
เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พต ศิริยา เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 171 หมู่ที่ 11 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน
จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2546)

สรุปองค์ประกอบของ โนรารัตินั้นส่วนสำคัญ 5 ประการ คือ

1. รำสวย คือคำกลอนก่อนพูดว่า “รำลูกปักไม้ห่วย (ห่วย หมายถึง แกว่ง) นั่นคือ มีความนมนวล
อ่อนช้อย สวยงาม

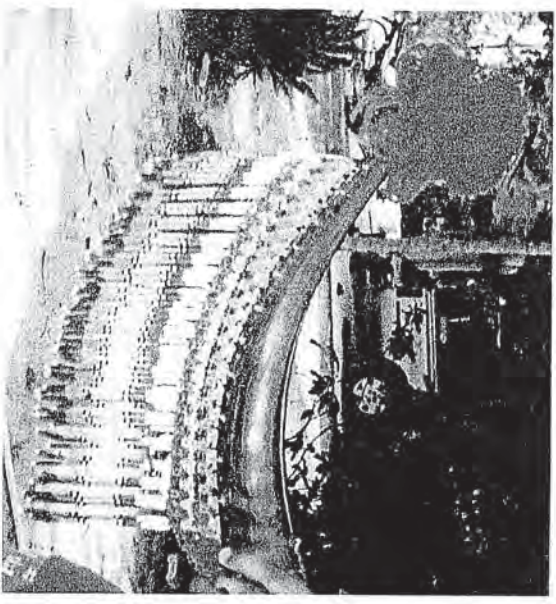
2. ลูกคู่ คือ ซึ่งสังเกตได้จากจังหวะในการบรรเลง โดยเฉพาะจะมีอทัตกลองและปี่
3. ทำท่าพริตติ
4. มุค โคลิ

5. เครื่องแต่งกายงาน ซึ่งหมายถึงเครื่องปลูกปักที่นำมาร้อยเป็นเครื่องแต่งตัว ไปประดิษฐ์ตกแต่ง
ที่ลายงาน

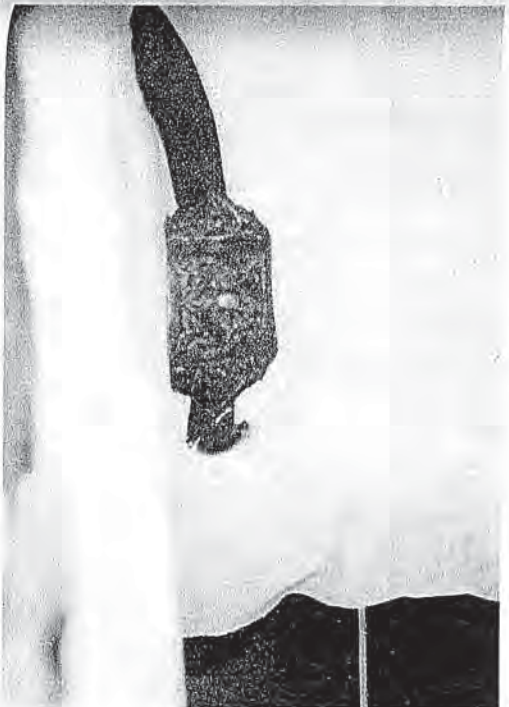

เทวสถาน

ทางหลวง

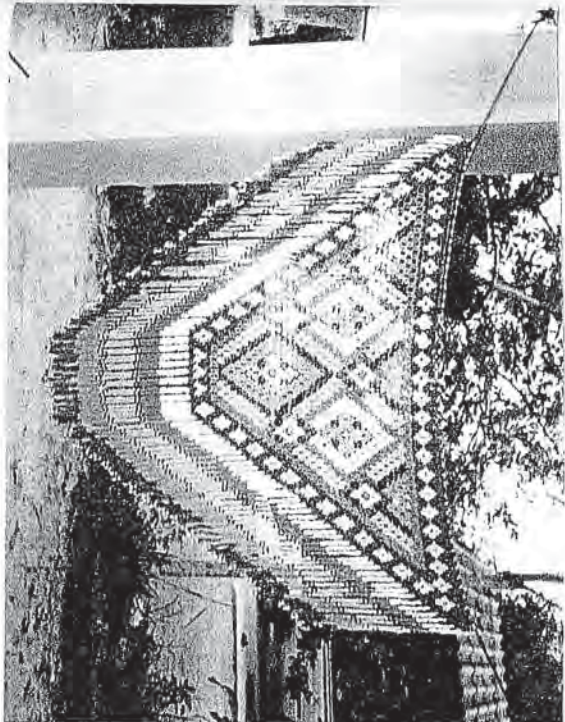
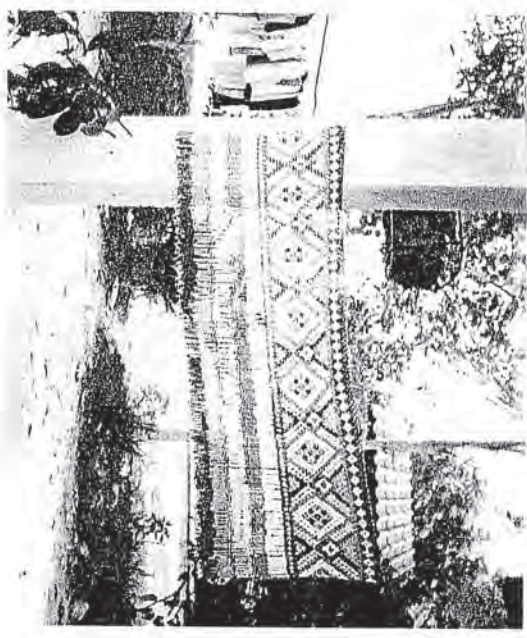
บ้านนาหว้า

บ้านคลอง

วัดดอก

คลองแม่เหล็ก

วัดตะโพก

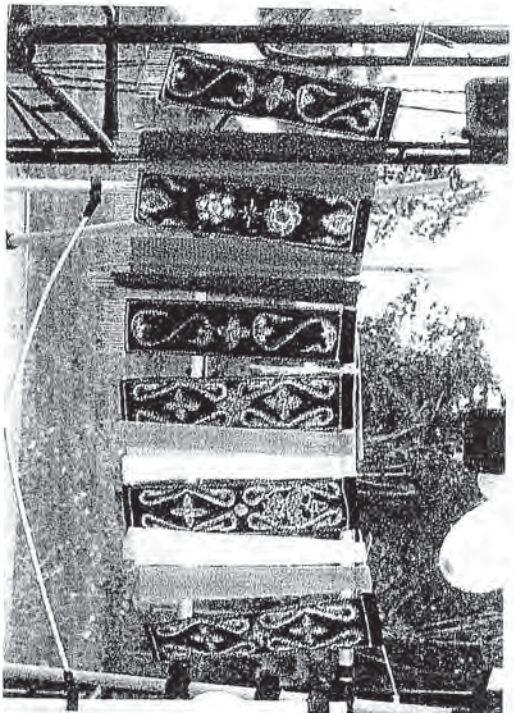
กรองคอ

เล็บมื่อ

กำเล็บมื่อ

หน้าผ้า

ห้อยหน้า - ห้อยข้าง

บทที่ ๓

วิธีการฝึกโนรา

โนราถือเป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงของภาคใต้ ที่มีลีลาการรำที่อ่อนช้อยสวยงาม ซึ่งการที่จะรำให้ได้ดีนั้น จะต้องผ่านขั้นตอนการฝึกหลายขั้นตอนสำหรับขั้นตอน หรือวิธีการฝึกโนราโดยทั่วไปจะสรุปได้ดังนี้คือ การขึ้นครู การฝึกทำรำทั่วไป การฝึกทำท่าท และการฝึกแสดงเรื่อง

การขึ้นครู

การขึ้นครูถือเป็นการเริ่มต้นของการฝึกโนรา โดยเริ่มจากการที่บิดมารดาหรือผู้ปกครองได้ติดต่อฝากบุตรหลานในปกครองกับนายโรงโนราที่ตนชื่นชอบ เมื่อติดต่อกันเรียบร้อยแล้วนายโรงโนราหรือครูโนราจะนัดวันรับศิษย์ ซึ่งจะเป็นวันพฤหัสบดี ช่วงเย็นของเดือนหนึ่งเดือนใดก็ได้ตามสะดวก ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงว่างจากการทำนา โนราจะไม่รับศิษย์ในวันข้างแรม ทั้งนี้ น่าจะเป็นคติความเชื่อบางอย่างเช่น อาจจะทำให้ลูกศิษย์ไม่เจริญผลลาต ขาดไปหาพรบริวารไม่สวยงาม เป็นต้น

ในสมัยก่อน เมื่อถึงวันที่กำหนด บิดมารดาหรือผู้ปกครองของผู้ที่ต้องการฝึกโนรา จะนำผู้ที่จะฝึกโนราไปหาครูโนรา โดยจะต้องเตรียมดอกไม้ ธูปเทียน ข้าวสาร ปลาแห้ง ปลาเค็ม ไปมอบให้ครูโนราเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ เพราะเมื่อครูโนราตกลงรับแล้ว ผู้ที่มาฝึกต้องอาศัยอยู่ในบ้านครูโนรา ส่วนในปัจจุบันจะแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ หลังจากผู้ที่มาฝากตัวเป็นศิษย์มอบดอกไม้ธูปเทียนแล้ว ถ้าจำเป็นจะต้องอาศัยอยู่กับครูโนรา เพราะการเดินทางไปมาสะดวก โดยผู้ที่มาฝึกจะมาฝึกหักกันตามเวลาที่ครูโนรานั้นหมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะฝึกกันในตอนกลางคืน หลังจากเสร็จจากการฝึกตอนกลางคืนแล้ว กับอายุของผู้ฝึก การฝึกโนราสมัยก่อน จะเริ่มฝึกกันเมื่ออายุได้ประมาณ 10 ปี แต่ในปัจจุบันไม่ค่อยจะคำนึงถึงอายุมากนัก

การฝึกทำรำทั่วไป

การฝึกโนราในสมัยก่อน ครูโนรามีความเข้มงวดในเรื่องการฝึกมาก ผู้ฝึกคนใดทำผิดหรือทำไม่ถูกต้อง ครูก็จะลงโทษเมื่อนัดด้วยไม้เรียว สำหรับลำดับการฝึกของแต่ละครูโนรา ส่วนใหญ่ไม่แน่นอน เพราะโนราไม่มีหลักสูตร แต่โดยทั่วไปแล้วขั้นตอนในการฝึกโนรา จะเป็นไปโดยลำดับดังนี้

1. ฝึกทำนั่งคุกเข่า จุดประสงค์ในการฝึกทำนั่งคุกเข่า คือ ต้องการให้ผู้นั่งรำได้สวยงามถูกต้อง ส่วน เช่น หลังตรง หน้าตั้งตรง ยกไหล่

วิธีการฝึก คือ โนราจะต้องให้ผู้ฝึกนั่งคุกเข่า หักเข่าทั้ง 2 ข้างห่างประมาณ 2 คืบ นั่งหลังตรง ยกไหล่ หน้าตั้งตรง โดยครูโนราจะให้หนึ่งในลักษณะนี้นาน ๆ ไม่ต่ำกว่า 30 นาที เพื่อผู้ฝึกทนน้อยแล้ว หลังอให้ลั่นคหรือไม่ให้ เพราะว่ารำโนรามีหลายท่าที่จะต้องนั่งรำ จึงต้องฝึกความอดทนในการนั่ง

2. ผู้ทำผลงาน จุดประสงค์ในการฝึกคือ ต้องการให้ผู้รู้สามารถรู้ได้สัดส่วนตามแบบฉบับของโนรา กล่าวคือ การรำนโนราที่ถูกต้องนั้น แขน ขา ต้องยกให้ได้ฉากกัน เช่น คืบแขนตั้งฉากกับปลาย แขน คืบแขนตั้งฉากกับลำตัว ขาตั้งฉากกับน่อง และหลังตั้งฉากกับพื้น

วิธีการฝึก ครูโนราจะให้ผู้ฝึกทำท่าต่าง ๆ ตามครู ถ้าผู้ฝึกทำไม่ถูกต้องครูโนราจะมาจับค แขนขา ให้ถูกต้อง แล้วให้ผู้ฝึกปฏิบัติแต่ละท่าหลาย ๆ ครั้ง ครึ่งละหลาย ๆ นาที

3. ฝึกการหมุนตัวในท่าคุกเข่า ทำยืน และท่าลงฉาก จุดประสงค์สำคัญในการฝึก คือ ต้องการให้การรำนีมนวลสวยงาม

วิธีการฝึก ครูโนราจะกำหนดท่าให้ แล้วให้ผู้ฝึกค่อย ๆ หมุนตัวไปตามท่าโดยใช้เส้นทำหน้าเป็นจุดศูนย์กลาง ปลายเท้าจะต้องกำหนดทิศในการหมุนเมื่เท้าหลังจะตึงหมุนเคลื่อนที่ให้เป็นแนวเดียวและสัมพันธ์กับเท้าหน้า ไม่ว่าจะอยู่ท่าใด ซึ่งการหมุนแต่ละท่าจะต้องทำจนเกิดความนิ่ง ความมั่นคง คือ เวลาจะหมุนตัวในท่าหนึ่งท่าใด จะต้องให้ดูเหมือนกับผู้ฝึกนั่งบนแท่นงกลม แล้วจับแท่นนั้นหมุน

การฝึกรำแม่ท่า

การฝึกรำแม่ท่าจะต่อเนื่องจากการฝึกท่ารำทั่วไป กล่าวคือ เมื่อผู้ฝึกมีความชำนาญในท่ารำทั่วไปแล้ว ครูโนราจะบอกให้ท่องบทของแม่ท่า จนจำได้ทั้ง 3 บท แล้วจึงค่อยไปเรียนรู้ฝึกขยับท่าให้ลงจังหวะอย่างถูกต้อง หลังจากนั้นก็เริ่มฝึกว่า โดยครูโนราจะแนะนำให้ผู้ฝึกทำท่าที่ละท่าจนจบบทที่ละบท ซึ่งบทร้องของแม่ท่าโดย สาโรษ นาละวีโรจน์ทั้ง 3 บท มีดังนี้

1. บทครูสอน

ครูเอยครูสอน	เสด็จจรดอง่า
ครูสอนให้ผูกผ้า	สอนให้เข้าทรงกำไล
ครูสอนให้ครอบพริศน้อย	จับสร้อยพวงมาลัย
ครูสอนให้ทรงกำไล	สอดใส่ซ้ายใส่ขวา
ครูให้เสด็จเยื้องข้างซ้าย	ศีก่าได้หัวพารา
ครูให้เสด็จเยื้องข้างขวา	ศีก่าได้เท้าถึงทอง
คืนถิบนัก	มียักษ์เอาแสงทอง
หาไหนจะได้เสื่อนน่อง	ทำนองพระเทวคา

2. บทสอนรำ

สอนเอยสอนรำ	ครูเข้าให้รำเทยมป่า
ปลดปลงลงมา	ครูเข้าให้รำเทยมทก
วาคไว้ฝ่ายอก	ให้ยกเป็นแผนผาหลา
ยกสูงเสมอหน้า	เรียกช่อระย้าพวงคอกไม้
ปลดปลงลงมาได้	ครูให้รำรำโคมเวียน

กนกฐปาวต	วาคไว้ให้เหมือนรูปเขียน
กนกโกดมเวียน	ร่ำทำกะเขียนปาคตาล
ฉนนี่ละเหวอนุช	พระพุทธรเจ้าห้ามมาร
ฉนนี่นงคราญ	พระรามจะข้ามสมุทร
ร่ำเล่นสูงสุด	เรียกพระยาครุชยาครุชอรณมา
ครุชเหลิยวไปเห็นนาค	ครุชมนัมนรปปีถ้ำ
ร่ำทำพระยาครุช	ลงชุดเอานาคเอานาคนาคา
ครุชเหลิยวนาคไค้	พาร้อนผู้ค้ำวผู้ค้ำเวหา
ร่ำทำห่มุมาน	ทะยานไปผาไปผาลงกา
ร่ำทำท้าวทวา	ขี้แต่มีแต่มีชักรถ
ร่ำทำนางมัทรี	จรดขี่เข้าเขาเข้าเขาวงกต
ร่ำทำพระคาบฏ	ถ้ำถ้ำจะเข้าจะเข้าอศรม
สี่มุมยอดปราสาท	วาคไว้ให้เป็นให้เป็นหน้าพรหม
นี่แหละเอวกลม	เรียกองค์พระนารายณ์นารายณ์น้ำวศร
ฉนนี่และบวร	พระรามท้าววาท้าวววงศรไว้

3. บทปฐม

ตั้งต้นเป็นปฐม

ตลอดร้อยห้อยเป็นพวงมาลา	ถิตมาพระพรหมสี่หน้า
ผาสาพิยงไหล่	เว โหน โชน ช้า
ร่ำทำต่างกันหันเป็นมอญ	พิศมัยร่วมเรียงเคียงหมอน
กระต่ายชมจันทร์จันทรีทรงกลด	มรคาแยกเค้าบินเข้ารัง
ชูชายนาคกรายเข้าวัง	พระธโยนสวามารถลับหลัง
กินนรอรันมาเปรี๊ยะท่า	มานั่งหมอบแผ่เจ้านครินทร์
ฝูงมัจฉาสากล่องในวารินทร์	พระนารายณ์รำนาน้ำวศิลปี
สิงโตเด่นหางกว้างโยนตัว	หลงไหลไปสิ้นงามโสกา
หงส์ทองลอยหางกวาดินคง	ร่ำยั่วอาแบ่งมาผิดหน้า
ช้างสารหวานเหย้าคู่นารัก	พระสุริยวงศ์ทรงศักดิ์
กินนรพ้อนฝูงยุงพ้อนหาง	พระธักยณ์แผดงศรจรดตี
ซัดซันให้เป็นวงนุ่งลงให้ไค้	ขัศจากหยางให้นางร่ำทั้งตองศรี
กระบัตติท้อจินมาสาวไค้	ชะนีร่ายเมื่ออยู่เฉื่อยฉ่ำ
เมฆลาต้อแก้วแก้วซักลำน้า	เพลงร่ำแต่ก่อนนาคูสอมนมา

บทร้องของแม่ทำ โดยโนราเคลื่อน ทองจันทร์แก้ว มี 3 บทดังนี้

บทครูสอน

ครูเอ๋ยครูสอน	เสด็จกลอนต่องา
ถูกให้วัดครูสอนหนังสือ	หาเรือครูสอนมโนราห์
ครูสอนให้ผู้ถูกฟ้า	สอนข้าให้ทรงกำไล
สอนครอบเบรจิน้อย	แล้วมาจับสร้อยพวงมาลัย
สอนทรงกำไล	สอดใส่ใฝ่แขนซ้ายขวาแขนขวา
เสด็จเยื้องข้างซ้าย	ตีค่าให้พี่พระพารา
เสด็จเยื้องข้างขวา	ตีค่าให้พี่ดาลิ่งทอง
ตีนถีบพระนัถ	สวนม้อชักเอาแสงทอง
หาไหนได้ให้เหมือนน้อง	ทำนองพระเทวคา

บทสอนรำ

สอนเอ๋ยสอนรำ	ครูข้าให้รำสิบสองท่า
ปลดปลงพาลงมา	ครูข้าให้รำให้รำต่างกัน
กระหนกแม่ลาย	วาคไว้ให้เป็นศรีอวลัย
รำท่าต่างกันยังเล่าแบบมุน	แมงมุนชักใย รำท่าหงส์ทอง
เทียวท่องเล่น	ล่องเล่นในสระใหญ่
ล่องมาล่องไป	ในฝั่งแม่น้ำ แม่น้ำคงคา
อนิจจาเอ๋ยรามาสอนรำ	ครูข้าให้รำ ให้รำเทียมพา
ประคองปลงพาลงมา	ครูข้าให้รำ ให้รำเทียมพา
วาคไว้ให้ออกกระหนก	เป็นแพน เป็นแพนผ่าหูลา
ยกสูงเสมอหน้า	เรียกช่อระย้าพวงคอกไม้
ปลดปลงพาลงมาได้	ครูข้าให้รำ โคมเวียน
กระหนกอุปวาค	วาคไว้ให้เหมือนรูปเขียน
กระหนกโคมเวียน	เข้าวาระเขียนปาคาล

ฉันทน์หน้าหวอหนูช	พระพุทธรเจ้าห้ามมาร
ฉันทน์หน้านางนคราญ	พระรามจะข้าม จะข้ามสมุทร
ร่าเอนให้สูงสูดเรียวว่า	พญาคูข พญาคูชร่อนมา
นี่แหละรูปครูชลงยัด	เอานาคเอานาคนาคา
ครูชเหลิยวเห็นนาค	ครูชเอี่ยมรามนราปีกถา
ครูชเหลิยวเห็นนาค	ผู้คาว่าผู้คาว่าวหา
กลีบเป็นรูปหนูมาน	ทะยานไปเผาเผากรุงลงกา
กลีบเป็นรูปท้าวเทวา	เทวี่วี่แต่มีแต่มีจักรถ
ฤทธิพระคาบศ	เวลายจะเข้าจะเข้าอาศม
สี่มุมปราสาทาควาควา	ให้เป็นหน้าพรหม
ฉันทน์เอวกลีบเรียวองค์	นารายณ์นารายณ์น้ำสวร
ฉันทน์บัว	พระท้าวแปลงท้าวแปลงศรไป
พระรามท้าวแปลงศรแก้ว	ถูกเหลิยมพระสุเมรุพระสุเมรุหัวน้ำหว

ต้นประถม

ตั้งต้นให้เป็นประถม	ถัดมาพระพรหมณ์	พรหมณ์เข้าเอยสี่หน้า
ร่าท่าสอศสร้อย	แล้วร่าท่านี้ร้อยพวงมาลา	ร่าท่าผ่าหาลงพีชงให้ล
เวโชน โชนชาให้ชนอน	ร่าท่าตามกัน หันให้เป็นมอญ	ร่าท่ากระด่ายชมจันทร์
พิศมัยร่วมเรียงลงเคียงหมอน	ร่าท่าตามกัน หันให้เป็นมอญ	ร่าท่ากระด่ายชมจันทร์
ศกุนานกแขกเต้าบินเข้ารัง	ทั้งสามมารกลีบหวิง	มังกรเรียวผิงนครินทร์
จันทร์มาทรงกรศพระระถ	มังกเรียวผิงนครินทร์	พระนารายณานน้ำวศรสิน
ร่าท่าชูชกุนาถกรายเข้าในวัง	พระนารายณานน้ำวศรสิน	พระนารายณานน้ำวศรสิน
ขี้นอนเพื่อนฝูงเปรียบทา	พระนารายณานน้ำวศรสิน	พระนารายณานน้ำวศรสิน
ฝูงมัจฉาล่องมาในวาริน	หลงไหลไปสิ้นงามโสดา	หลงไหลไปสิ้นงามโสดา
ร่าท่าสิงโตเด่นหาง ทำกวางโชนตัว	ร่าอัวเอาแป้ง แป้งเข้าอัสสัสน้ำ	ร่าอัวเอาแป้ง แป้งเข้าอัสสัสน้ำ
ร่าท่าหงส์ทองล่องลอยว่ายนน้ำมา	ฝูงเหลาถ่านน้ำดำรายูนึก	ฝูงเหลาถ่านน้ำดำรายูนึก
ท่าท่าโศเลนหาง กวางเคินคง	ร่าท่าสุริยงผู้ทรงศักดิ์	ร่าท่าสุริยงผู้ทรงศักดิ์
ร่าท่าช้างสารหวานหญ้าคู้หน้ารัก	พระอัถกฤษณ์แปลงศรจรี	พระอัถกฤษณ์แปลงศรจรี

ผู้หนอนที่อนฝูง ยุงมาเพื่อนหาง
 ชัคขึ้นให้มาเป็นวงศ์ นุ่งลงให้ไค้ที่
 ไร่ทำกระบี่มาตีทำ
 ไร่ทำเมฆลาล่อแก้ว

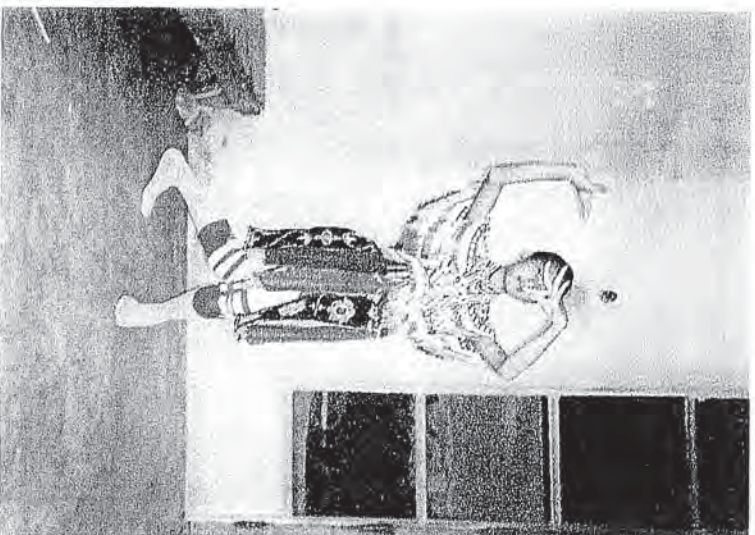
ขุดจากหยางนางไร่ทั้งสองสี่
 ชัคสี่ชอสามสายย้อยเพลงไร่
 จันมาสาวให้ชนะนร่ายไม้เลื่อยฉั่ว
 ชัคไร่ห้าไร่แต่ก่อนนครูสอนมา

ท่าที่ 1
ท่าพร้อมมอง

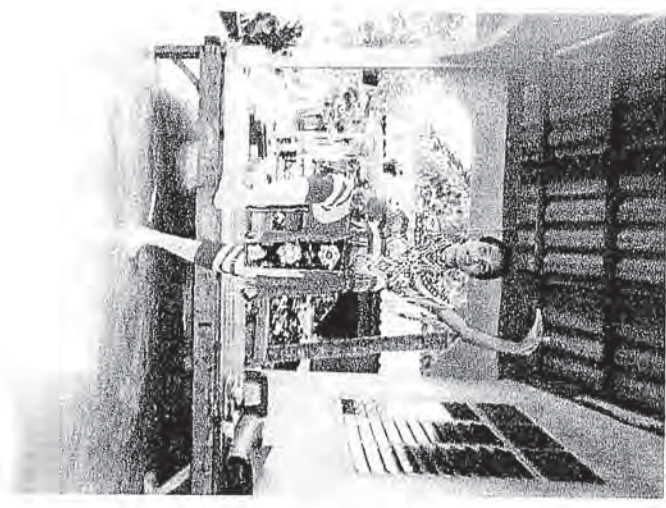
ท่าที่ 2
ท่าพร้อมสี่หน้า

ท่าที่ 3
ท่าสอดสร้อย

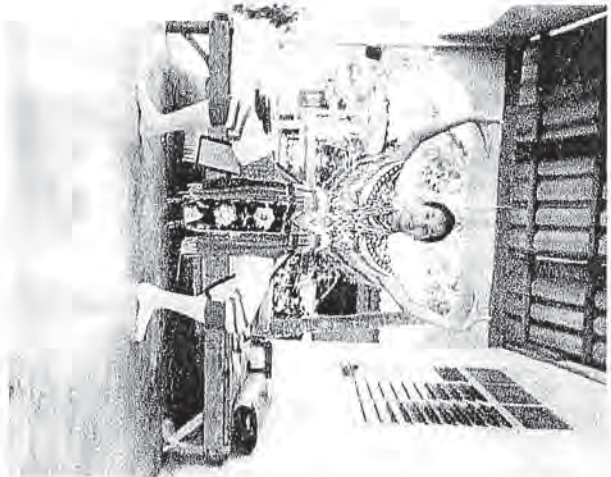
ท่าที่ 4
ท่าผาธาราเพ็ญแสง

ท่าที่ 5
ท่าต่างกั้น

ท่าที่ 5
ท่าต่างกั้น

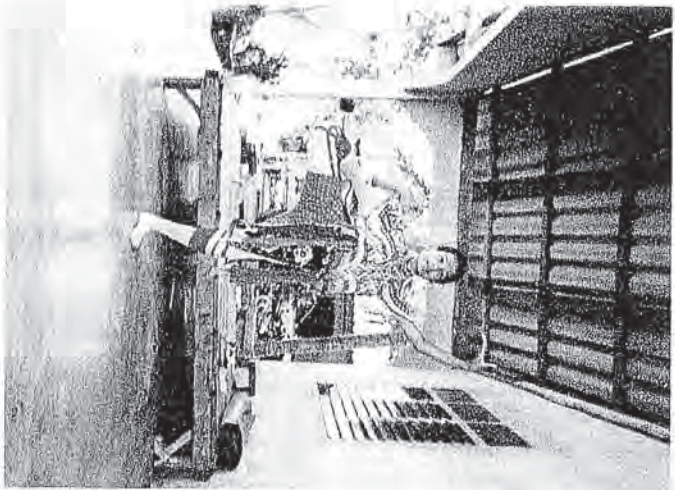
ทำที่ 7

ทำกระต่ายหม่ามัวร์

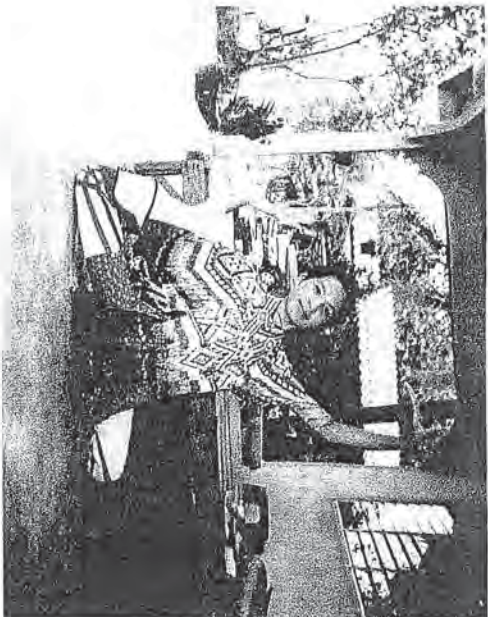
ทำที่ 8

ทำจิ้งหรีดทรงกลด

ทำที่ 9

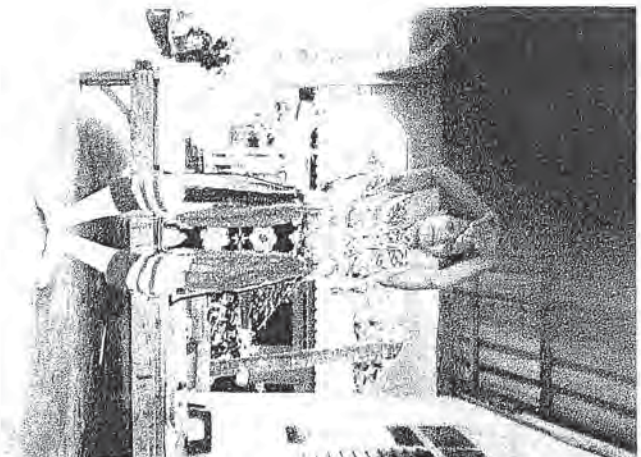
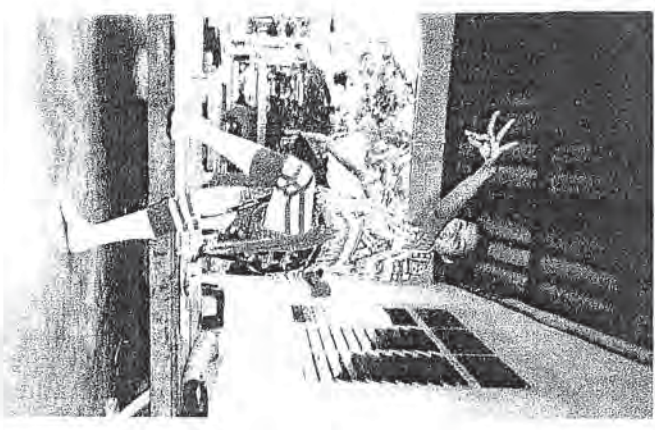
ทำหมีนอน (เย็น)

ท่าที่ 9
ท่าสูทนอน (นั่ง)

ท่าที่ 10

ท่ามีฉากสองวารีรินทร์

ท่าที่ 12

กวางเตีเมดง

พอจะสรุปเป็นการรำโนราเบื้องต้นทำต่าง ๆ (12ท่าพื้นฐาน โดยโนราตลาดย ทองจันทร์แก้ว ใน
เวทีผู้รู้ ณ.สถานือนามัยบ้านพรุพ้อ จัดเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546)

1. ท่าพนม
2. ท่าพรม 4 หน้า
3. ท่าสอดสร้อย
4. ท่าผาพรายเพียงไหล
5. ท่าตามกัน
6. ท่ากระด่ายชมจันทร์
7. ท่าจันทร์ทรงกลด
8. ท่าชุกนกนกกรวยเข้าวัง
9. ท่าขึ้นนอน (กินนร)
10. ท่ามัจฉาล่องวารินทร์
11. ท่าสิงห์โตเล่นหาง
12. ท่ากางเคียนคง

การฝึกการทำบท

การฝึกการทำบท เป็นการฝึกที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ฝึกมีความชำนาญในการรำท่าทั่วไป และทำรำ
แม่ท่าแล้ว การฝึกทำบทอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. การฝึกรำ ขั้นที่ 1 ครูโนราจะฝึกให้รำทำบท คำพริศรายแตรระโดยครูโนราจะเลือกคำ
พริศที่เหมาะสมกับบุคลิกของผู้ฝึกแต่ละคน คนละ 1 บท แล้วครูจะให้ท่องบท ชับบทให้ลงจังหวะ ถ้าชั
บที่ไม่ลงจังหวะก็จะไม่สามารถทำบทได้ การชับบทไม่ลงจังหวะจะหมายความว่าโนรา เรียกว่า “ชับบทที่บก
ล่อง” เมื่อชับบทถูกต้องแล้วจึงเริ่มหัดรำทำบท ครูโนราจะแนะนำวิธีทำให้ตรงกับควมหมายของคำแต่ละคำใน
คำพริศ การรำทำบทนี้จะเน้นการใช้มือ แขน หน้าตา และอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายให้สอดคล้องกับบท
ร้อง ขณะเดียวกันครูโนราจะสอนให้ผู้ผู้รู้ฝึกจนำท่าทั่วไปและท่ารำในแม่ท่ามาใช้ในการทำบทด้วย

การรำคำพริศรายแตรระในบทต่อ ๆ ไปนี้ ครูโนราเพียงแต่ให้แนวทางในการตีทำแล้วให้ผู้ฝึก
อาศัยปฎิภาณของตัวเองในการรำ แต่ถ้าผู้ฝึกรำไม่เป็นครูโนราก็จะทำให้ผู้เป็นผู้ช่วยอย่าง เมื่อรำคำพริศราย
แตรระได้แล้ว ครูโนรายังไม่อนุญาตให้ผู้ผู้ฝึกออกโรงได้ จะต้องเฝ้าผู้ผู้ฝึกเพิ่มเติมอีก 2 อย่าง คือ

- 1.1 ผู้ชับบทคำพริศหน้าแตรระ เพราะก่อนที่จะรำทำบท ผู้รำโนราทุกคนจะต้องชับบท
คำพริศหน้าแตรระจนจบเสียก่อน เป็นอันลับแตร เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ชมเสียก่อน ตัวอย่าง
ของคำพริศหน้าแตรระ เช่น

ยามเอยยามศึก	ดูริษาเล่นลัศคึกมาแล้ว
พี่ไม่ได้อยู่โรงไฉมนางน้องแก้ว	เหนือนอกพักแล้วพอหาหรือ
เราไปสระสระคงคา	พลัดผ้าภูษาเอาไว้ก่อน
หยุดพักให้สบายพอคลายหายร้อน	สักหน่อยหนึ่งก่อนค่อยไคร่ครา

ไปไหนเข้าไปอย่าให้คำ
ไปไหนอย่าไปให้นั่นซ้ำ
อดหมากอดพลุทั้งปวงยา
พรุ้งนั้นแล้วหนอขอสถานอล

กลีบมาพร้าวเอาไว้ถ้า
ลงโรงเศร้าถ้าแก้วหน้ามวลด
ปานนี้ไม่มาทราวมสงวน
ถ้าความขอลาฉันทาทอง

1.2 ผู้มีการร้องออกกามานและกรำกลีบเข้าโรง ซึ่งจะมีเพลงร่ำ 4 ทำนอง คือ เพลงโค
เพลงร่ำ เพลงเดินและเพลงนาค

2. การฝึกรำ ชั้นที่ 2 เป็นการฝึกร้องหรือขับชุด โคล ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารรถของผู้ฝึกในส่วน
ที่เกี่ยวกับการร้องกลอน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าชุดโคลเป็นกลอนร้องขึ้นมาตลอด ๆ แต่บางครั้งผู้ร้องอาจจะ
ไม่สามารถสามารถในการร้องกลอนสด ก็เป็นหน้าที่ของครู โนราที่จะต้องแจ้งให้กับผู้ฝึก

3. การฝึกรำ ชั้นที่ 3 เป็นระยะที่ผู้ฝึกจะต้องเรียนคาถาอาคมบางบท ได้แก่ คาถาผูกจิต คาถาเมตตา
คาถาสวมเล็บ คาถาสวมเทริด คาถาถอดเทริด คาถาเหล่านี้จะขอเรียนจากครู โนราได้ ในวันพฤหัสบดีได้
เพียงวันเดียว และคาถาเหล่านี้จะขอได้หลังจากสามารถรำทำบทในระยะเวลาที่ 1 ได้แล้ว

4. การฝึกรำ ชั้นที่ 4 เป็นการฝึกรำเพลงทับเพลงโทม ชั้นตอนในการฝึกทำให้ทำเช่นเดียวกับ
ผู้กรำคำพริศรายแตระ

อนึ่ง ถ้าผู้ฝึกคนใดมีความประสงค์ที่จะเป็นนายโรงโนรา ก็จะต้องฝึกรำและเรียนเพิ่มเติม
หลายอย่าง เช่น ฝึกรำเมฆนพราย รำเหยียบลูกมะนาว รำคล้องหงส์ รำแทงจระเข้ รำเพลงขั้วทับ รำเพลงขั้ว
ปี่ การรำในพิธีเกี่ยวกับ การรำในพิธีกรรมอื่น ๆ ของโนรา นอกจากนี้ยังต้องเรียนคาถาอาคมอีกหลายอย่าง
เช่น คาถาผูกขลุ่ยขั้ว คาถาแก้คุณไสยหรือเวทมนตร์ของผู้อื่น คาถาป้องกันคุณไสยหรือเวทมนตร์ผู้
อื่น ทำ คาถาทำน้ำมันเพื่อประพรมให้บุคคลในคณะเมื่อถูกทำด้วยเวทมนตร์และเรียนคาถาเมตตามหานิยม
เป็นต้น

การฝึกแสดงเรื่อง

การฝึกแสดงเรื่องของโนรานั้นเน้นการขับบท การรำประกอบบท แต่มีใช้รูปแบบพิศดารหรือ
พลิกแพลงเหมือนการทำบท โนราสมัยโบราณมีตัวหลักในการแสดงเรื่องเพียง 2 ตัว คือ นายโรงกับพรา
มการฝึกแสดงเรื่องจึงทำกัน 2 คน และบทที่นำมาแสดงก็ได้มีการแต่งไว้ล่วงหน้าแล้ว การฝึกเพียงแต่ให้รู้
บทเท่านั้นและไม่ได้ฝึกกันอย่างจริงจัง เวลาแสดงก็จะอาศัยไหวพริบ ปฏิภาณการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
และการรู้เท่าทันซึ่งกันและกัน

โนราในยุคปัจจุบันนี้ให้ความสำคัญในการแสดงเรื่องเป็นอย่างมาก การเขียนบทจึงมีทั้งร้องและบท
เจรจา การฝึกซ้อมจะทำการอย่างจริงจังจนมีความชำนาญ และเวลาที่ใช้ในการแสดงเรื่องของโนราในยุค
ปัจจุบัน จะใช้เวลาประมาณครึ่งหนึ่งของเวลาที่แสดงทั้งหมด เวลาที่แสดงปกติจะเริ่มแสดงเรื่องตั้งแต่
20.00 นาฬิกาถึง 03.00 นาฬิกาของวันใหม่

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นายดำรง ฉันทจิตต์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดควนเพ็ญ
2. นายคณิง ทนงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควนแหวง
3. นายอะห์รีด เบ็ญหมะหมิน	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพรุเพื่อ
4. นายสมกิต ทองสง	ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาบำรุง
5. นายสุนทร นาคประคิษฐ์	ปราชญ์หมู่บ้าน
6. น.ส. ฌฎิภาณต์ หมั่นสนิท	งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นพัทลุง

คณะผู้จัดทำหลักสูตร

1. นางสาวลิณี สุขบัวแก้ว
2. นายพล ศิริยา
3. นายบุญล้อม นวลศรี
4. นางศรณวรรณ รักเงิน

หัวหน้าทีมวิจัย

- อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านควนแหวง (นักวิจัย)
- อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดควนเพ็ญ (นักวิจัย)
- อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดพรุเพื่อ (นักวิจัย)